

№ 128 (19642) 2010-рэ илъэс ГЪУБДЖ БЭДЗЭОГЪУМ и 6

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИІЭП

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм япсауныгъэ икъэухъумэн и Тахьышхо зэрэхиш Тыхьэрэм, илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фыриГэу Іоф зэришГэрэм афэшІ Адыгэ Республикэм и Къэралыгьо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ фагъэшъошагъ Хьагъундэкъо Мирэ Биназир ыпхъум, псауныгъэм икъэухъумэнкІэ муниципальнэ учреждениеу «Шэуджэн гупчэ район сымэджэщым» иучастковэ врач-педиатр.

Илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фыриГэу Іоф зэришІэрэм, республикэм имэз хъызмэт хэхьоныгъэ егъэшІыгъэным иІахь зэрэхишІыхьэрэм, исэнэхьаткІэ гъэхъагъэхэр зэришІыгъэхэм афэшІ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет -Хасэм и Щытхъу тхыль фагъэшъошагъ Къумыкъу Аминэт Хьасамбый ыпхъум, Адыгэ Республикэм мэзхэмкІэ и ГъэІорышІапІэ иотдел

СМИ-хэр

Щытхъу тхылъхэмкІэ хагъэунэфыкІыгъэх

Илъэсиплі хъугъэу Адыгэ Республикэм икъэлэ шъхьаlэу Мыекъуапэ къэбар жъугъэхэм яамалхэм я Дунэе форум щызэхащэ. Ащ Темыр Кавказым ыкіи Къыблэ шъолъырхэм я СМИ-хэм яліыкіохэр хэлажьэх. Илъэс къэс блэкІыгъэ форумым нахь чанэу хэлэжьэгъэ субъектхэр щыхагъэунэфыкіых, яжурналистхэм шіухьафтынхэр афашіых.

Іэгъэ форумым Іофэу ышІагьэр нахь игьэкІотыгъэу къэзыгъэлъэгъуагъэхэр, Іофыгъоу ащ къыщаІэтыгъэхэм осэ икъу афэзышІыгъэхэр, тапэкІэ журналистхэм шІэу Шъаукъо Асльангуаанагэ зытырагъэтын фаехэр къэзыгъэнэфагъэхэм тыгъчасэ, бэдзэогъчм и 5-м, Адыгэ Республикэм льэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет рагъэблэгъэгъагъэх. Комитетым итхьаматэу ЖакІэмыкъо Вячеслав «ЗэлытиІофхэр тызэкъотэу зэшІотэхых» зыфиІорэ Дунэе форумэу СМИ-хэм -важелехыг дехеІшіафоІк гъэхэр зегъэушъомбгъугъэч ягъэзетхэм къызэрэщагъэлъэгъуагъэхэм, форумым изэхэщэнкІэ

ИкІыгъэ илъэсым щы- ІэпыІэгъу къызэрафэхъугъэхэм апае комитетым и Щытхъу тхылъхэр къафигъэшъошагъэх республикэ гъэзетэу «Адыгэ макъэм» иредактор шъхьа-Іэу Дэрбэ Тимур, иІофыщэ; республикэ гъэзетэу «Советскэ Адыгеим» иредактор шъхьа Гэу Валерий Кондратенкэм, и Іофыш Ізу Анна Астафьевам, ифотокорреспондентэу Аркадий Кирнос; къэлэ гъэзетэу «Майкопские новости» зыфиІорэм иредактор шъхьа-Гэу Зоя Козич; Адыг-ТВ ипащэу Бэгъушъэ Азэмат, Адыгэ Республикэм илъэпкъ тхылътедзапІэ ипащэу Къуикъо Шыхьамбый, МО-у «Къалэу Мыекъуапэ» иадминистрацие СМИ-хэмкІэ и Гъэ-ІорышІапІэ ипащэу Александр Шутихиным.

(Тикорр.).

Коцым и Тухыжьын фежьагьэх

Аужырэ мафэхэм охътэ ошюу къыхэкыхэрэр агъэфедэхэзэ, республикэм ирайонхэм зэкі піоми хъунэу бжыхьэ коцым иlухыжын ащырагъэжьагъ. Адыгеим мэкъумэщымкіэ и Министерствэ къызэритыгъэмкіэ, бжыхьэ коц гектар мин 84-м фэдиз хьазырэу республикэм къыщагъэкlыгъэм щыщэу тыгъуасэ ехъулlэу гектар мини 5-м ехъу аугъоижьыгъ. Ащ гектар телъытэу гурытымкlэ центнер 40,9-рэ къырахыгъ, пстэумкіи коц тонн мин 22-рэ фэдиз комбайнэмэ къачіащыгъ.

Коцым и Іухыжын апэу зыщырагъэжьагъэр Джэджэ районыр ары. Ащ къыщагъэкІыгъэ гектар мин 25-м ехъум щыщэу тыгъуасэ ехъул Гэу гектар мини 3,4-рэ фэдиз Іуахыжьыгъ, гектар пэпчъ центнер 43,7-рэ къырахыгъ. ДжырэкІэ коц гектарым анахыыбэ къызщырахырэр Шэуджэн районыр ары центнер 45,8-рэ. Теуцожь районым центнер 39,8-рэ, Красногвардейскэ районым центнер 38,5-рэ коц гектарэу Іуахыжыйгъэм къащырахыжьыгъ.

Хьэ гектар мин 14,7-м ехъоу республикэм къыщагъэк Іыгъэм щыщэу Іуамыхыжьэу къэнагъэр гектар 500 Іэпэ-цып. Хьэу аугъоижьыгъэм гектар телъытэу гурытымкІэ центнер 39,6-рэ къырахи, пстэумкІи тонн мин 56-м ехъу къахьыжьыгъ. Хьэм иІухыжьын тыгъуасэ ехъулІэу зыщаухыгъэхэр

Джэджэ, Кощхьэблэ, Красногвардейскэ районхэр арых.

Уз щынагъом сомэ миллиони 8-м ехъу пэІуагъэхьащт

Африканскэ емынэм Адыгэ Республикэм зыщимыушъомбгъуным, ащ пэуцужьыгъэным апае сомэ миллиони 8,1-рэ къатlупщыгъ. Зэпымыоу чіыпіэхэр къэзыухъумэрэ постхэм яюфшіэн пае сомэ миллионрэ мин 300-рэ, узыр къызыщежьэгъэ чіыпіэхэр щынэгъончъэ шіыгъэнхэм пэіухьанэу сомэ милиони 6,8-рэ къат Іупщыгъ. Ахъщэр АР-м иминистрэхэм я Кабинет ирезерв фонд къыхахыгъ.

Мыекъопэ районым ичІыпІэхэу африканскэ емынэр къызыщыхагъэщыгъэхэм ащаукІыжьыгъэ къохэр зиехэм аратыщт ахъщэри сомэ миллиони 8-м къыхэкІышт. Къохэр гъэстыжьыгъэнхэм ыкІи ахэр чІэтІэжьыгъэнхэм апэІухьащт ахъщэри гъэнэ-

АР-м мэкъу-мэщымкІэ и Ми-

нистерствэ ветеринариемкІэ и ГъэІорышІапІэрэ правэухъумэкІо органхэмрэ МЧС-р ягъусэу Мыекъопэ районым ичІыпІэхэу африканскэ емынэр къызыщежьагъэнышестечаци фонецифо мех dae.

АР-м и Президентэу ТхьакІущынэ Аслъан пшъэрылъ зэрэфишІыгъэм теткІэ Премьер-министрэу КъумпІыл Мурат мы Іофыгьор инэпльэгъу ригъэкІырэп. Шъугу къэдгъэкІыжьын мэкъуогъу мазэм Мыекъопэ районымкІэ чІыпІитІумэ а узыр зэращагъэунэфыгъагъэр. Ахэр Даховскэ къоджэ псэупІэм къыхиубытэрэ ХъымыщкІэй ыкІи Краснооктябрьскэ къоджэ псэупІэм хэхьэрэ станицэу Дагестанскэр арых. ЧІыпІитІуми Іофэу ашашІагъэм ишІуагъэкІэ узыр ащагъэк Іодыгъ. Карантин къащызэІуахыгъэу ахэм цІыфхэр арагъахьэхэрэп ыкІи къарагъэкІыхэрэп.

АР-м мэкъу-мэщымкІэ иминистрэу Юрий Петровым къызэриГорэмкГэ, чІыпГэу узыр къызышыхагъэшыгъэм къо 700 шаукІыжьыгъ. Ахэр агъэстыгъэх ыкІи чІатІэжыгъэх. А чІыпІэхэм былымхэр зэрарымыхьанхэм елъытыгъэу джы къагъэгъунэх. Премьер-министру КъумпІыл Мурат тапэкІи узыр къызыщееІвна ахан мехеІпыІР естестенж атырагъэтынэу афигъэпытагъ.

Рапсым и Іухыжьыни хьазырэу

гъунэм нагъэсыгъ. Джэджэ райо-

ным рапс гектар 1900-рэ фэдизэу щы Гуахыжыг тэм изы гектар центнер 22-м ехъу къырахыгъ. Теуцожь районым рапс гектар 326-у щаугъоижьыгъэм гектар тельытэу центнер 25-рэ къытыгъ.

Лэжьыгъэр зэрэГуахыжьырэм дакІоу бжыхьасэхэм япхъын чІыгур фэгъэхьазырыгъэным иамалхэри республикэм щызэрахьэх. Тыгъуасэ ехъулІэу хыпкъ гектар мини 8-м ехъумэ чІыгу шъхьашъор ащытырагъэушъэбыкІыгь, чІыгу гектар 1500-рэ фэдиз ажъуагъ.

ЛІЭХЪУСЭЖЪ Хьаджэрэтбый.

Щэпсэух адыгэхэр дунаим /// мынктыктыктыктык

Сурэтым кІэтхэгъэщтыр: Karnjett,E. 1812-рэ иль. Къэбэртэешхом и Черкесыпщ.

Адыгэхэм ижъыкІэ ятеплъэ-шъошагъэр

«Пшызэ шъолъырым ыкІи Тверской хэкум ащыпсэурэ хэхыгъэ (оркъ) лъэпкъхам яфитыныгъэхэр» (1885-рэ илъ.) зыфиІорэ Унашъом къыхэ-

«ЦІыф зэІукІэхэм анахь чІыпІэ гъэшІуагъэхэр пщыхэм ащыфагъэшъуашэщтыгъэх, ахэр ары дзэзещэк Іуагъэхэр, зао къырагъэжьэщтыми мамырныгъэ-зэзэгъыныгъэ адашІыщтыми фитыгъэхэр. Къэбэртэе льэпкъым щыщхэм охшеалынефе Ілеахаш меха афашІыщтыгъ. Пщым ипсауныгъэ зыгорэм зэщигъэкъонэу ыгу къэкІыгъэмэ е изэрар къыригъэкІыгъэмэ, ащ ылъ ашІэжьыным зэрэльэпкьэу фэхьазырыгъ. Пщыр зыукІырэм ышІагъэр егъашІэм ымыпщыныжьышъун бзэджэшІагъэу алъытэщтыгъ, ащ ылъ уасэ фэпшІышъунэу щытыгъэп.

мехфоІ неІшостену, нешедеЄ алъэныкъокІэ укъикІымэ, пщыевтования объем не сети на при не сети шхэм якъэбзагъэ аухъумэным инэу фэсакъыщтыгъэх. Пщым къыфэхъурэ сабыйхэр иунэ къырагъанэщтыгъэхэп, ахэр льэпкъым щыщ оркъхэм ащыщ ыпІунхэу ратыщтыгъэх.

Сурэтыр Едыдж Батрай итхыльэу «Черкесхэр (Адыгэхэр)» зыфиІорэм къыдэхыгъ.

Проценти 2,3-м

къехъугъэп

социальнэ хэхъоныгъэхэмкІэ и Министерствэ ИА RECNUM бэдзэогъум и 2-м макъэ зэрэригъэІугъэмкІэ, ІофшІапІэ имы Гэу республикэм непэ исыр нэбгырэ 4770-рэ мэхъу. Ар Іоф ышІэным ыныбжьыкІэ нэсыгъэхэм япроценти 2,3-рэ. мехейымие еппыр еппешфог япчъагъэ аужырэ уахътэм зэрэхэмыхьорэр Министерствэм къыщыхагъэщыгъ. ХъызмэтшІапІэу зыщылажьэщты- гъагъэх, къэмыуцупагъэхэми мэхъу.

АР-м ІофшІэнымкІэ ыкІи гьэхэр къызэрэзэтеуцуагьэхэм къыхэкІыкІэ, нэбгырэ 616-мэ ІофшІэн непэ яІэп, 679-мэ «загъэпсэфы», ау, гухэкІыми, ялэжьапкІэ къызэтенэрэп, 2062-мэ тхьамафэм къыкІоцІ мэфэ заул ныІэп Іоф зэрашІэрэр.

Secretaria de maior d

Арэу щытми, пстэуми яІоф ащ тетэп. ГущыІэм пае, Мыекъопэ районым ит организациехэм ыкІи унэе хъызмэтшІапІэхэм ащыщхэр зэтезы-

цІыфхэм сыхьат 20 — 24-рэ ныІэп Іоф зэрашІэщтыгъэр. Непэ ахэр зэтеуцожьыхи, яІофшІэн падзэжьыгъ, нэбгырэ 281-у аГутыгъэхэм ищыкІэгъэ сыхьат пчъагъэм фэдизэу Іоф ашІэ. Джащ фэдэу ІофшІапІэ зимыІ у къэнагъэ--еалеф минеалитоалеаля мех хьыгьэ республикэ програместыне Ішк устыстицыстя мем зэрэхагъэхъуагъэм ишІуагъэкІэ нэбгырэ 585-мэ ІофшІапІэу зыІутыгъэхэр чІанагъэхэп.

ІофшІапІэ имыІэу къэнагъэхэм ащыщэу ежь иунэе Іоф къызэІузыхы зышІоигъо нэбгырэ 978-мэ ахъщэ ІэпыІэгьоу аратыгъэр пстэумкІи зэхэубытагъэу сомэ миллион 60,7-рэ

ПРОКУРАТУРЭМ ИУПЛЪЭКІУНХЭР

Шапхъэхэр аукъуагъэх

ным ипрокуратурэ псэупІэкоммунальнэ хъызмэтым фэгъэхьыгъэ законхэр гъэцэкІагъэ зэрэхъухэрэр джырэблагъэ зеуплъэкІум, фэІо-фашІэхэм ауасэхэр зыгъэнэфагъэхэм шапхъэхэр аукъуагъэхэу къычІигъэщыгъ. Тарифхэм Іоф адэзышІэрэ комиссиеу Красногвардейскэ, Хьатикъое ыкІи Улэпэ къоджэ псэупІэхэм ащызэхащагъэестисстеф неІшфоІк мех тхылъхэм (Положениехэм) , дехестинитифк мехфиІц пшъэрылъэу ежьхэм яІэхэр икъоу къащыгъэлъэгъуагъэ-

агъэтэрэзыжьыгъэх. Ащ нэмыкІ у Красногвардейскэ къоджэ псэупІэм ипащэ псэупІэ-коммунальнэ хъызмэтшІапІэм пыдзэфэ зэфэшъхьафэу ышІыхэрэм апае къытыщт ахъщэр зыфэдизыр фигъэнэфэгъагъ. Муниципалитетыр хъызмэтшІапІэм иучредителэу зэрэщымытым къыхэкІыкІэ, ащ фэдэ фитыныгъэ иІагъэп.

Красногвардейскэ район администрациеми пыдзафэхэм апае тарифхэр зегъэнафэхэм хэукъоныгъэ ышІыгъ. Шапхъэў щыІэхэм задырехэп. Прокурорым иунашъо- мыгъаштэм, 2009-рэ илъэсым жьыгъ

Красногвардейскэ райо- кІэ хэнагъэу фашІыгъэхэр егъэпшагъэмэ, процент 35рэм ехъукІэ нахыбэу псэупІэ-коммунальнэ фэІо-фашІэхэм ауасэ къэІэтыгъэ

> Прокуратурэм мы Іофхэр зэхифынхэу судыр фигъэзагъ. Красногвардейскэ къоджэ псэупІэм ипащэ унашьоу ышІыгъэр мытэрэзэу ыкІи апэрэ мафэм кънщыублагъзу кІуачІэ имыІагъзу ылъытагъ. Район администрацием ипащэ ыгъэнэфэгъэ уасэхэмкІэ хэукъоныгъэ зэришІыгъэм еуцолІэжьи, зэригъэтэрэзыжьыгъэм ыпкъ къикІзу Іофыр зэфашІы-

Къин зи Гэхэм адеГэх

Хъярри къинри Іахьэ мыгощ зэраІоу, чылэгъо пстэури ащ фытегъэпсыхьагъэу щытын фае. Ау сыд фэдэ Іофи изэшІохын узэрэфэе дэдэу къыбдэхъурэп, ар къызыхэкІырэр мылъку щымыІэр ары. АщкІэ къатІомэ тшІоигъор гъомылапхъэхэм ыкІи унагъом ищыкІэгъэщт Іэмэпсымэхэм якъэщэфын ахъщабэ зэрэпэІухьэрэр ары, ар зэкІэми афызэшІокІырэп.

щымыІэм къыхегъахъо. Джа-

кІыфаер, ар псапэ мэхъу. ЗэкІэри къэптхын плъэкІыщтэп, ау къатІомэ тшІоигъу къуаджэу Козэт дэс кІэлакІэхэр зэрэугъоихэшъ, шъхьадж фызэшІокІырэм елъытыгъэу къин зиІэхэм яшІуагъэ зэрарагъэкІырэр. Къоджэдэсхэм нахь ящых Гэгьэшт Гэмэ-псымэхэр къаращэфынхэм пае къоджэдэс нэбгырэ 11-мэ сомэ мини 10 зырыз зэхадзи, яцыхьэ Къин зи І унагьор джа тель у Псы Іушь о Даут эрапстэумэ агъэгумэкІы, якъин тыгъ. Джа зигугъу къэтшІыгъэ ахъщэу сомэ минишъэрэ

ры ащ фэдэхэм уадеГэн зы- пшГырэ къэзытыгъэхэр ХьокГо Аскэр, ЛІышэ Славик, Нэгъуцу Байзэт, Шэуджэн Сэфэр, КІэныбэ Налбый, Ягъумэ Адам, Гъыщ Аслъан, ХъокІо Адам, ГъукІэлІ Тэмар, Мэз Байзэт, Тхьаркъохъо Адам.

Мыхэм къоджэдэсхэр лъэшэу афэразэх. «ШІу шІи, псым хадз» elo гущыІэжъым. ШІушІэгьэ Іофтхьабзэу мыхэм зэрахьэхэрэм япсэпагъэ Тхьэм къаГуигъэкІэжьынэу тафэлъаІо.

Къэзытхыгъэхэр М. ХЬЭРЭХЪУР. Р. ГЪЫЩЫР, А. МЭЗЫР. ГЪЭЗЕТЕДЖЭМ ИШІОШІ

«АДЫГЭ МАКЪЭМ» ымакъэ

тэшъумыгъэгъэцІыкІу

Непэрэ «Адыгэ макъэм» гьогу кІыхьэ къыкІугь. Ащ икІэщакІохэм гъэшІэрэ щытхъур яфэшъуаш, ахэр шІукІэ ренэу сыгу къэкІыжьых. Тинепэрэ «Адыгэ макъэ» иІофышІэхэми зи къатенэрэп. Ахэр хьаку машІом Іутым фэдэх: хьалыгъугъажъэх, чІыгулэжьых, псэольэшІых, еджакІох, культурэм иІофышІэх, спортым икъэбарІуатэх... ЗэкІэри игъом хьазырын фае, мыхьазырымэ гъэзетеджэхэр «мэлакІэ лІэщтых». Арышъ, ахэм Іофышхо агъэцакІэ: хъурэ-шІэрэ дэгъухэр, гушІуагъохэр, шІэгъэн фаехэр, гумэкІыгъохэр, бэ ахэм мафэ къэс къэбарэу къытлъагъэ Гэсырэр.

Адэ тэры, тэ гъэзетеджэхэр? Зи къыттенэрэба тэ? Тафэтха, тафыкІэтха? Тиадыгэ гъэзет закъоу тиреспубликэ къыщыдэкІырэм теджа? Теджэми ифэшъошэ осэ тэрэз етэта, хьауми «Ныджым тетыр къошъофыкІэ Іаз» зэра-Іорэм фэдэу тыфыщыта?

ШъосІон — «Адыгэ макъэр» шІу зылъэгъоу нахьышІу хъуным ыгъэгумэкІыхэрэр арых ар къизытхык ыхэрэр. Ахэри, шыкуркІэ 6155-рэ хъущтыгъэх, ау шэмбэтым, мэкъуогъум и 19-м (2010 илъ.) къыхаутыгъэм иапэрэ нэкІубгъо итэу «Ныбджэгъухэр» зыфиІорэ тхыгъэу «Адыгэ макъэр» къизытхыкІыгъэмэ япчъагъэ къизыІотыкІырэм сызеплъым, шъыпкъэр шъос-Іон, лъэшэу сыгу къэцІыкІугъэу къысщыхъугъ. Район е къалэ пэпчъ щыкІэтхэгъэ пчъагъэмэ сакъытемыгущы-Іэу, къалэу Мыекъуапэ сыкъыщыуцун. Арэущтэу зыкІэсшІыгъэми лъапсэ имыІэу щытэп: тиреспубликэ и Іэшъхьэтет шъхьаІэхэр мыры зыдэсхэр, апшъэрэ шІэныгъэ зэзыгъэгъотырэ адыгэ ныбжьыкІэ мин заулэ зыщеджэрэр Мыекъуапэ, адыгабзэр къэІэтыжьыгьэнымкІэ къежьапІэр къыздикІыщтэу къызыпаплъэхэрэр Мыекъуапэ, мыщ адыгэу дэсхэр арых. Адэ, тикъоджэдэсхэр, — тежъугъэгупшысыжь, тэри тыкъоджэдэсыгъ, ар тэгъэцакІа? «Ары» сфэІощтэп. Адыгэ къэлэдэс унэгъо мин заулэм щыщэу гъэзетыр къизытхыкІыгъэр 437-рэ ныІэп.

Ар гукъау, ащ къыгъэлъагъорэр икъоу тилъэпкъ, тиадыгабзэ уасэ зэрафэтымышІыжьырэр ары. Ар сэзгъэІон щысабэмэ сарихыылІагъ мы щысэу къэсхьыщтым зэгорэм игугъу къэсшІыгъагъ, ау джыри шъугу къэзгъэкІыжьымэ иягъэ къэмыкІонэу къысшІошІы.

Ящикым гъэзетхэр къыдэсхыжьызэ сигъунэгъу урыс бзылъфыгъэм адыгэ гъэзетыр зельэгъум адыгабзэкІэ сызэреджэшъурэр ыгъэшlагъоу къыщысэупчІыгъ. Сэри джэуапым ычІыпІэкІэ сеупчІыжьыгъагъ: «О урысыбзэкІэ еджакІэ пшІэрэба?» «Боу сэшІэ! СымышІэ хъуна? Сыурысыба!» — гушхоу къысиІожьыгъагъ.

СымыгъэшІэгъон слъэкІыгъэп мо бзылъфыгъэм адыгабзэкІэ сызэреджэшъурэр тэрэзэу къызыкІыгурымыІугъэр. СеупчІыгъ ащ лъапсэу фишІыгъэм. КъысиГуагъэр ащ нахь гъэшІэгъоныжь: Іоф зыдишІэрэ адыгитфымэ абзэкІэ тхакІи гущыІакІи амышІэу, ашІэнэуи фэмыехэу, ясабыйхэми арамыгъэшІэнэу зэраІорэр ары. Узэгупшысэнэу мыщ бэ хэльыр. Тыбзэ Іум-пэмыгъэу фэтшІырэмэ ар якъежьапІэмэ

Джыри зы щысэ. Сымэджэщым сычІэльэу палатэм адыгэ кІэлэкІитІу къыздилъыгъ. Гъэзет зэІукІэгъэ заулэ къысфахьыгъэу, «Адыгэ макъэм» седжэу сыщыльызэ, кІэлитІум яз «Сыд гъэзета мыр?» — ыІуи, ыгъэшІагъоу адыгабзэкІэ къысэупчІыгъ. Сэри ар згъэшІэгъуагъэ, сыгукІэ сигъэгубжыгъ. ЗгъэукІытэжьы сшІоигьоу, ау гухэкІ-губж езгъэшІынэуи сыфэмыеу сыфэсакъызэ адыгэ гъэзетым зэремыджэрэм пае сеушъыигъ. «Ары шъхьаем, адыгабзэм сырагъэджагъэп! КІэлэцІыкІуитІоу сиІэхэр джыри сабыих, ау еджапІэм кІохэмэ, адыгабзэ зэрязгъэгъэшІэщт», укІытэжьыгъэу къыупсэльыгъ. Егупшыс джы о, гъэзетеджэр!

Сэ илъэс шъэныкъо Іэпэ-цыпэ мэхъушъ Іоф зысшІэрэр тиадыгэ гъэзет къисэтхыкІы. Ари исымыгъэкъоу, сесагъэшъ, къахьыщтым семыжэу, ІофышІэ сыкІо хъумэ къэсэщэфы, седжэ, сиІофшІэгъухэм сызэджагъэхэмкІэ гущыІэгъу са-

Гъэзет нэкІубгъо пэпчъ пІоми ухэукъонэп, гъэзетым иредакцие гъэзетеджэхэм кІэтхэнхэу къяджэ. Ары, сыкІэтхэн зыІорэр фит. Егъэзыгъэ хэльын фаеп. Ау къызгурымы-Іорэр зы — уильэпкъ урицІыфэу зыолъытэжьымэ, фэпшІэщтым, ащ шіуагъэу къыфэп хьыщтым, уишІуагъэ зэребгъэкІыщтым уягупшысэжьын фая? «Фаеп», — сэІо. КІэтхэнкІэ сомэ шъитІу е шъищыр нахь къызэхьылъэкІын ашІошІыхэрэм, фэгъэкІотэныгъэхэр (уасэр нахь макІ е пкІэ хэмылъэу) афашІых. НахьыбэрэмкІэ гъэзетым кІэмытхэу къахэкІыхэрэр а ахъщэр арэп зэпхыгъэр, сыхэукъоми сшІэрэп, лъэпкъ зэхашІэр икъоу агукІэ, апсэкІэ къабылэу зэрямыІэр ары.

«Узэкъотымэ, ульэш», — aIo. Тызэкъотэу «Адыгэ макъэм» тыкІэжъугъатх, тильэпкъ гъэзет ымакъэ тэшъумыгъэгъэцІыкІу, тэжъугъэгъэжъынчы.

> ЦУЕКЪО Алый. Гъэзетедж.

Адыгэ макь

Парадым хэтыгъэр агъэшІуагъ

Хэгъэгу зэошхор заухым ТекІоныгъэм идзэ Парад 1945-рэ илъэсым мэкъуогъум и 24-м Москва, площадь Плъыжьым зэрэщызэхащэгъагъэр хъугъэшІэгъэ инэу непэ къызынэсыгъэм тихэгъэгу щалъытэ. Парадым хэлэжьагъэх фронт зэфэшъхьафхэм ясводнэ полкхэр, хыдзэ флотым, дзэ академием, дзэ училищхэм ыкІи Москва игарнизоннэ частхэм ялыкІохэр. Парадым ипэщагъ Советскэ Союзым и Маршалэу К.К. Рокоссовскэр. Парадым къыщыгущыІагъ Апшъэрэ Главнокомандующым игуадзэу, Советскэ Союзым и Маршалэу Г.К. Жуковыр. ГушІогьо маршыр зырагъажьэм, зэкІэмэ апэ итыгъэ специальнэ автомобилымкІэ ТекІоныгъэм ибыракъ къыблащыгъ. Дзэ оркестрэм нэбгырэ 1400-рэ хэтыгъ.

Фронт зэфэшъхьафхэм яполк хэшыпыкІыгъэхэр къызыблэкІыхэ нэуж советскэ дзэкІолІхэм язырызэу аІыгъыгъэ нэмыц-фашист быракъ зэфэшъхьафхэр В.И. Лениным и Мавзолей льапсэ ратэкъулІагъэх. Ахэр быракъ 200 хъущтыгъэх. Джащ фэдэу шыудзэ бригадэр, дзэ техникэр, ошъогу десантыдзэм иподразделениехэр, нэмыкІхэри Мавзолеим итрибунэ пашъхьэ къыблэкІыгъэх.

Зигугъу къэсшІыгъэ парадыр ТекІоныгъэм пае зызэхащэгъагъэр илъэс 65-рэ зэрэхъугъэм епхыгъэу джырэблагъэ Мыекъуапэ офицерхэм я Унэ Хэгъэгу зэошхом иветеранхэр хэщагъэм итхьаматэ игуадзэу зыхэлэжьэгъэ зэІукІэ щыІагъ. Ащ къырагъэблэгъагъ парадым хэлэжьагъэу, къалэу Мыекъуапэ щыпсэурэ полковникэу Смирнов Геннадий Иван ыкьор. ЗэІукІэр пэублэ гущы-ІэкІэ къызэІуихыгъ ыкІи зэрищагъ ветеранхэм я Адыгэ республикэ Совет итхьаматэу Г.В. Бартащук.

Г.И. Смирновыр 1926-рэ ильэсым Ивановскэ хэкум щыщ къэлэ цІыкІоу Кинешма къыщыхъугъ. Дзэ къулыкъум защагъэр 1944-рэ илъэсым ищылэ маз ары. Заом илъэхъан я 4-рэ Украинэ фронтым идзэхэм яя 1498-рэ самоходнэ артиллерие полк шъхьаф хэтыгъ. КъауІэгъагъ. Къыфагъэшъошагъэх ащ Щытхъум иорденэу я III-рэ степень зиІэр, Хэгъэгу заом иорденэу а І-рэ степень зиІэр, Жьогьо Пльыжьым иорден, медальхэу «За отвагу», «За освобождение Праги», «За победу над Германией» зыфиІохэрэр, юбилей медальхэр.

ТекІоныгъэм ипарад илъэс 19 нахь ымыныбжьэу хэтыгъэ ветераным фэгушІохэу зэ-ІукІэм къыщыгущыІагъэх ТекІоныгъэм и Адыгэ республикэ фондэу Советскэ Союзым и ЛІыхъужъэу Андырхъое Хъусенэ ыцІэ зыхьырэм ипащэу ХьапэкІэ Налбый, Адыгэ Республикэм идзэ комиссар иІэпыІэгъоу полковникэу Къоджэ Аслъан, ветеранхэм ядзэ къулыкъу комитетэу АР-м щызэ-

Л.С. Рудяк, ветеранхэм я Мыекьопэ къэлэ Совет итхьаматэу Л.Я. Кочерга, АР-м ныбжьыкІэхэм яІофхэмкІэ и Комитет итхьаматэу Къэрэтэбэнэ Махьмудэ, АР-мкІэ ветеран флотым и Союз итхьаматэу, контрадмиралэу Тхьагъэпсэу Мэджыдэ, ТОС-2-м иветеранхэм я Мыекъопэ къэлэ совет итхьаматэу Алъэскэр Людмилэ, нэмыкІхэри.

Парадым хэлэжьэгъэ ветераным шІухьафтынхэр, къэгъагъэхэр ратыгъэх.

Сурэтым итыр: Г. И. Смирновым (джабгъумкІэ щыт) Г. В. Бартащук фэгушІо.

Апшерон районым шыІагьэх

Илъэс бэкІае хъугъэ Адыгэ Республикэмрэ къалэу Апшеронскэрэ яветеранхэм зэблэгъэныгъэ зызэдыряІэр. Ахэр зэІокІэх, ветеранхэм Іофэу адашІэхэрэмкІэ зэупчІыжьых, опытэу яІэхэр къызфагъэ-

Мэкъуогъум и 22-м, шъыгьо мафэу зэрэщытыр къыдалъыти. Адыгеим икІыгъэ ветеран купэу нэбгырэ 32-рэ хъурэр къалэу Апшеронскэ кІуагъэ. Район гупчэм ит мемориал шъхьаІэм дэжь яветеран куп къащапэгъокІыгъ. Ветеранхэм я Апшеронскэ рай-

он Совет итхьаматэу З. Н. Заинчуковскаямрэ ветеранхэм я Адыгэ республикэ Совет итхьаматэу Г. В. Братащукрэ а чІыпІэм щыІэгъэ зэІукІэм къыщыгущыІагъэх. ЕтІанэ Мыекъуапэ икІыгъэ ветеранхэм къэгъагъэхэр саугъэтхэм акІэралъхьагъэх, зы такъикъэ шъыгъуагъэх.

Ащ ыуж бысымхэр тэтыехэм ягъусэхэу къушъхьэм ащагъэх, Гъомэ тІуакІэ дащагъэх. Мы чІыпІэм туристэу щызэблэкІырэр бэ. Сэри апэрэу сыкІуагъэти, лъэшэу сшІогъэшІэгъоныгъ. Къушъхьэ тІокІэ зэжъум километрищым ехъу икІыхьагъ. МотовозкІэ еджэхэу, вагонищ зыпышІа-

гъэм тырагъэтІысхьи, лъагэу тыдащэягъ. Ащ тикІи лъэсэу километрэрэ ныкъорэ тыдэкІоягъ. Удэплъыемэ, шъхьэр ыгъэуназэу, а мыжъом тет чъыг шхъуантІэхэм жьы къабзэу къапык Іырэм гур къыдещае. Уеплъыхымэ псыхъоу Къурджыпс (Къужъыпс) мыжъо тІуакІэм къырэчъэ.

Мафэр фэбагъэми, мы чІыпІэр чъыІэтэгъагъ. Кафе горэм тыкъыщагъэуцуи, бысымхэм тыщахьэкІагъ. Гъомэ къушъхьэ тІуакІэр тиветеранхэм ашІогъэшІэгъоныгъ. Бысымхэм тыкъагъэкІотэжьыгъ, «Это было в Апшеронском районе» ыцІэу заом фэгъэхьыгъэу тхыль зырыз къытатыгъ.

Заомрэ ІофшІэнымрэ яветер рахэльыр ары. Ащ ыуж Красранэу, илъэс 13-м ехъу ветеран- нодар краим щык Гогъэ заохэм итхьамэтагъэу, Мыекъуапэ уедина еместауІшест фыци Синюгин Петр Василий ыкъом изэо гъогухэм кІэкІэу сакъытегущыІэнэу исхъухьагъ. Ар Хэгъэгу зэошхом хэлэжьагъэмэ ащыщ, илъэсыбэрэ дзэм офицерэу хэтыгъ. Непэ Мыекъуапэ шэпсэу. Зэошхом хэтыгъэ лІыр къалэм иветеран совет ипащэу зытетым сэри тхьамэтэ гуадзэу а организацием сыГутыгъ илъэсипшІым ехъу. Арышъ, ащ къулыкъур зыщихыгьэ чІыпІэхэм, зыщызэуагъэхэм, дзэ сэнэхьатэу иІагъэм, джащ фэдэу наградэу иІэхэр зыфэдэхэм сащыгъуаз.

Апэу къызкІэзгъэтхъы сшІоигъор Адыгеим нэмыц-фашист техакІохэм ядзэхэр ифыжьыгъэнхэм Синюгиным иІахь зэахэлэжьагъ. Ахэм афэшъхьа фэу къэлэ-лІыхъужъэу Севастополь къэзыухъумэгъэ дзэхэми ахэтыгъ. Заом иветеран подполковникыцІэ иІэу дзэм къыхэкІыжьыгъ.

П.В. Синюгиныр 1924-рэ ильэсым къалэу Ставрополь къыщыхъугъ. 1943-рэ илъэсым къэлэ военкоматым къикІыгъэ повесткэр илъэс 19-м ит кІэлакІэм къыфахьи дзэм ащагъ. Ащ идзэ билет дэтхагъэх кІэкІэу мыщ фэдэхэр: «Къыблэ фронтым хэхьэрэ я 44-рэ Дзэм епхыгъэ я 347-рэ мотошхончэо дивизием къыхиубытэрэ я 21-рэ истребительнэ-противотанкэ дивизионым итопгъаохэм янаводчик. Я 4-рэ Укв естоевым шызоогьэ я 2-рэ гвардейскэ дзэм епхыгъэ я 387-рэ мотошхончэо диви- къалэм пІэлъэ кІэкІым къы-

Топыр иІашэу зэуагъэ

зием итопгъэо полк инаводчикмэ ащыщ. 1944 — 1945-рэ илъэсхэм я 3-рэ Украинэ фронтым хэхьэрэ шхончэо дивизием епхыгъэ полкым хэт гаубичнэ топгъэо дивизием итопхэм ащыщ ипэщагъ». 1943-рэ илъэсым игъэмафэ псыхъоу Миус дэжь щык Гогъэ заом (Къыблэ фронт) хэтзэ къызэрауІагъэри билетым дэтхагъ.

ИІэх ащ Жъогъо Плъыжьым иорден, Хэгъэгу заом иорденэу а І-рэ степень зиІэр, медальхэу «За отвагу», «За боевые заслуги», «За оборону Севастополя», «За победу над Германией» зыфиІохэрэр, юбилей медальхэр. Ахэм къахэхъуагъ «Алыгеим и Шытхъузехь» зыфиІорэ медалыри. А наградэр ветераным ыныбжь илъэс 80

зэрэхъугъэм къыкІэкІуагъ. 1941-рэ илъэсым гурыт еджапІэм иаттестат къызыратым Ставрополь дэт медицинэ институтым чІэхьагъ. Заор къежьагъэу макІо, нэмыцхэм тихэгъэгу зыкъыратэкъуагъ, къалэу Ростов аштагъ, Темыр Кавказым етІупщыгъэу пыидзэр къекІу. Мединститутым иящэнэрэ курс щеджэрэ кІэлакІэр ныкъоеджэу дзэм ащагъ. Къалэу Житомир дэт лъэсыдзэ училищэу Ставрополь къахыжынгым агыж Іуагы. Ау училищыр джыри зэ агъэкощыгъ. Ащ чІэс курсантхэри якІэлэегъаджэхэри льэсэу къалэу Грознэм ащагъэх. Мы кІоцІ курсантхэр зэо Іофхэм щафагъэхьазырыгъэх. Ащ чІэсзэ, ежь шІоигъоу Синюгиныр артиллериер дзэ сэнэхьатэу къыхихыгъ. Истребительнэпротивотанкэ полк шъхьафым хэт топхэм ащыщ рядовой дзэкІолІ у рапхыгъ. 1943-рэ илъэсым щылэ мазэм и 1-м тидзэхэм наступление ин рагъэжьагь, ащ тетэу къалэу Ставрополь шъхьафит ашІыжьыгъ. Ахэм ауж къалэхэу Азов, Таганрог, Ростов пыим къы ІэкІахыжьхи, Донбасс нэсыгъэх. Мыхэмэ апэкІэ Синюгиныр зыхэтыгъэ тидзэхэм Адыгеим пыир рафыжьыгъ, Кубань шъхьафит ашІыжьыгъ.

Джаущтэу сержантэу Петр Синюгиным шъхьафит ышІыжьыгъэх Къырым, ащ ыуж Румыниемрэ Болгариемрэ. ТекІоныгъэм и Мафэ загъэмэфэкІ нэуж ар Одессэ еджакІо агъэкІуагъ. Лениным иорден зишъошэ дзэ артиллерие учи--ыш еІлеІшы меєнуфФ уєшил тым чІахьи, лейтенантэу къычІатІупщыгъ. Офицер ныбжыкІэм Одессэ дзэ округым къулыкъур щыпидзэжьыгъ. Ащ пыдзагьэу советскэ дзэ купэу Германием щыІэхэм ахэтыгъ, артиллерие дзэхэм къулыкъур ащихьыгъ. А къэралыгъом къикІыжьи, Мыекъуапэ щыГэгъэ я 9-рэ мотошхон- гиныр.

чэо дивизием къащэжьыгъ. Артиллерие полкым политчастымкІэ икомандир игуадзэу хэтыгъ, 1971-рэ илъэсым икъулыкъу ыухыгъ.

Петр Василий ыкъор илъэс 20-рэ Мыекъуапэ дэтыгъэ кинотеатрэу «Гигант» зыфиІорэм ипэщагъ. КъызэрэсІуагъэу, ащ ыуж ветеранхэм якъэлэ совет илъэс заулэрэ щылэжьагъ. Ишъхьэгъусэу Валентина Синюгинари Хэгъэгу зэошхом хэтыгъ. Я 13-рэ противотанкэ бригадэм делопроизводителэу къулыкъур щихьыгъ. Наградэу къыфагъэшъошагъэхэм ащыщых Хэгъэгу заом иорденэу я ІІ-рэ степень зиІэр, медальхэу «За освобождение Варшавы», «За взятие Кенигсберга», «За взятие Берлина», «За победу над Германией» зыфиІохэрэр, юбилей медальхэр.

Зэшъхьэгъусэхэр зэлэгъух, 1924-рэ илъэсым тІури къэхъугъэх, илъэс 86-м итых. «ТекІоныгъэм ия 65-рэ ильэс» зыфиІорэ юбилей медалыр заом хэлэжьагъэхэм къараты зэхъум АР-м и Президентзу ТхьакІущынэ Аслъан зэшъхьэгъуситІумэ къафэгушІуагъ, щыІэкІэ-псэукІэ дахэ яІэнэу къафэлъэІуагъ.

Сурэтым итыр: П.В. Синю-

НэкІубгьом итхэр зытхыгьэр ШЫМЫГЪЭХЪУ Мурат.

ЗыцІэ шІукІэ рязыгъэІорэ бзылъфыгъ

Ти Адыгэкъалэ хьакъулахьхэр зыщаугъоирэ инспекциер къызщызэІуахыгъэр илъэс 19-м ехъугъ. Ащ фэдиз уахътэм къыкІоцІ инспекцием иІофышІэхэм япшъэрылъхэр дэгъоу агъэцакІэхэзэ къырэкІо. Ахэр арэущтэу мыпсэухэми хъущтэп: анахьэу лэжьакІохэми, пенсионерхэми, сэкъатныгъэ зиІэхэми яахъщэ Іахьэхэр игъом аратынхэ алъэк Іыщтэп, ящыІэкІэ-псэукІи хэпшІыкІзу къызэреІыхыщтым уехъырэхъышэжьынэу щытэп.

НэІуасэ шъузфэсшІы сшІоигъор ренэу зипшъэрылъхэр дэгьоу зыгъэцакІзу, шІукІз зыцІз рязыгъэ Іо зэпытэу Къошк Сафыет Юныс ыпхъур ары. Сафыет зэкІэмкІи тихабзэ зэрэфэлэжьагъэр илъэс 31-м къехъугъ. -епецифо емествани епецифо! жьагъэми, ренэу ыгу етыгъэу, ыльэкІ къымыгъанэу, Іофэу зэшІуихырэм иакъылрэ ыкІуачІэрэ фигъэІорышІэхэзэ къырэкІо.

ЙІофшІэн Сафыет хэшІыкІышхо зэрэфыриІэм уехъырэхъышэжьынэу щытэп: апшъэрэ категорие иІ, министерствэ зэфэшъхьафхэм къарыкІыгъэу щытхъу тхылъи 10 къылэжьыгъэхэу къыгъэлъэгъонхэ елъэкІы. Коллективэу зыхэтым шъхьэкІэфэшхо къыщыфашІы, ежьыри сыдигьорэ уахътэ тефагъэхэми, зэкІэми яупчІэжьэгъу, цІыф къызэрыкІохэм яІэпыІэгъушІу.

Сафыет къуаджэу Джэджэ-хьаблэ гурыт еджапІзу дэтыр дэгъоу кънухыгъ. Ежь хычІэ хъугъэ къуаджэу Ленинэхьаблэ 1958-рэ илъэсым мэкъумэщышІэ унэгьо лэжьакІо къыщихъухьагъ. Гурыт еджапІэр къызэриухыгъэм лъыпытэу къалэу Краснодар дэт кооперативнэ техникумым чІахьи, зыкІэхъопсыщтыгъэ бухгалтер сэнэхьатыр зэригъэгъоти илъэс 15 ти Адыгэкъалэ къыщызэІуахыгъэ Теуцожь общепитым бухгалтер шъхьаІэм игуадзэу ипшъэрылъхэр дэгъоу ыгъэцакІэзэ щылэжьагъ. Ащ дакІоу къалэу Краснодар дэт медицинэ институтым икъутамэу экономикэмрэ гъэІорышІапІэмрэкІэ сэнэхьат къязытырэм щеджи, 1994-рэ илъэсым ыпшъэкІэ зыцІэ къетІогъэ хьакъулэхьэ инспекцием къыгъэзэжьыгъэу иІофшІэн рыгушхозэ щэлажьэ.

Ятэу Юныс непи къытхэт, колхозэу «Октябрь» зыфиІощтыгъэм пэрытныгъэр щызыІыгъыгъэхэм ащыщ, пенсием щыІ. Янэу Гощэхъан тутынлэжь бригадэм извеньевой пэрытыгъэхэм ясатырэ хэтыгъ. Ащ игъонэмысэу идунай ыхъожьыгъэшъ, Алахьым джэнэт лъапІэр къырет.

Юные иунагъо зэшыпхъуи 8-рэ зы шырэ къихъухьагъ: Сэламэт, Асыет, Щамсэт, Аслъан, Сачнэт, Назрэт, Марыет, Мерэм, я 9-рэр Сафыет. Ахэм зэкІэми унагъохэр яІэх, тихабзэ зыкІуачІэрэ зиакъылрэ фэзыгъэлэжьагъэхэм, тиадыгэ намыс лъагэу зыІэтыгъэхэм ащыщых. Сэламэтрэ Аслъанрэ ядунай пасэу ахъожьыгъэшъ, ахэми джэнэт лъапІэр Тхьэм къарет.

Сафыет нахь пэблагъэ зыфэтшІы тшІоигъоу тиупчІэ фэтэ-

Сафыет, уиІофшІэн шІу ольэгьуа, уегьэраза?

СиІофшІэн шІу дэдэ сымылъэгъущтыгъэмэ зы мафи мыщ сыІутыщтыгъэп. Тызэрэхьакъулэхьэ инспекцием пае тыхьашхъурэІоу бэмэ къашІошІыми, сиІофшІэнкІэ къыстефагъэу сишІуагъэ зэсымыгъэкІыгъэ щыІ Іоу сшІэрэп. Арышъ, сиІофшІэн анахьэу сызкІырыгушхорэр цІыфхэм сишІуагъэ язгъэкІын зэрэслъэкІышъурэр ары.

ИІофшІэгъоу ыкІи ІофшІэныр дезгъэжьагъэу Пщыдатэкъо Анжеликэ къыти Гуагъэми

Сафыетрэ сэрырэ ильэс 15-м ехъурэ тызэгъусэу, тІэ зэкІэдзагъэу тызэдэлэжьагъэшъ, иІофшІапІэ къэгужъуагъэу, хэукъоныгъэ горэ ышІыгъэу, мэкъэ пхъашэкІэ зыгорэм дэгущыІагъэу е фэгубжыгъэу къэсшІэжьырэп. Сыд фэдэ уахътэ утефагъэми, уиупчІэ дэмышъхьахыжьэу джэуап псынкІ у къыритыжьыным фэхьазыр зэпыт. Анахьэу къыхэзгъэщы сшІоигъор шэн-зекІокІэ дахэу хэльым дакІоу, ибэрэчэтныгъэрэ ихьалэлныгъэрэ узэрагъэгушхорэр ары. Зэрэхъупхъэм ыкІи зэрэшъырытым апкъ къикІыкІэ шІу умылъэгъун плъэк Іырэп. Тилъэпкъ гъэзетэу «Адыгэ макъэм» къихьэ-джэу ыкІи ахэм татегущыІэжьэу макІэп къызэрэхэкІырэр. Ащ фэдэ зекІуакІэм шІу тызэригъэлъэгъугъэу тызэІокІэфэ тызэфэзэщы, ренэу къыздэІэпыІэзэ гъогу занкІэ сытезыщагъэхэм ащыщышъ, хэт къысэупчІыгъэми зэрэсищысэтехыпІэр ясэІо.

ШъуиІофшІэн зыфэдэм нахь тыщыбгъэгъуазэмэ тиго-

Анахьэу тиІофшІагъэхэр къызщыльэгьохэрэ отчетхэр квартал пэпчъ къытатых. ЩакІохэм, предприятиехэм, организациехэм, ахэм адакІоу транспортыр, чІыгур, унэхэр зыехэр арых Іоф зыдатшІэхэрэр. Іахьтедзэхэр зэратефэхэрэм елъытыгъэу справкэхэр ятэтых, фэшъхьаф документхэу ящыкІагьэхэр афэтэгьэхьазырых. Федэу яІэм елъытыгъэу справкэхэри ятэтых. Мафэ къэс пІоми хъунэу нэбгырэ 50-м ехъу къытэуалІэшъ, зэкІэми консультациехэр ятэтых. Законхэм ащытэгъэгъуазэх. Федеральнэ законым елъытыгъэу хьакъулахьхэр амытыхэу зыфэдгъэгъухэрэр Хэгъэгу зэошхом хэлэжьагъэхэр, сэкъатныгъзу а 1 — 3-рэ группэхэр зиІэхэр, Чернобыль хэлэжьагъэхэр, пенсием щыІэхэр ыкІи фэшъхьафхэр арых.

Сафыет, титхыгъэ ыкІэм нэсыгъэшъ, джы узтетым къыкІимычэу, псауныгъэ пытэ уиІэнэу, тихабзэ шІуагъэ къыфэпхьы зэпытынэу сыпфэлъа Іо.

КЪЭДЭ Мухьдин.

ГУКЪЭКІЫЖЬХЭР

хъугъэу кІорэ заом цІыфхэм къиныбэ къафихьыгъ. Къэралыгъошхоу, Урысые империе зыцІагьэу, Советскэ Союз хъугъэу тызэрысым я 20-рэ лІэшІэгъум гумэкІыгъуабэ зэпичыгъ. Япон заом, етІанэ Дунэе заом къакІэлъыкІуагъ революциер. Ащ къэралыгъошхом ис цІыфхэр зэригъэутэкІыгъэх, зэригъэукІыжьыгъэх. Ащ ыуж цІыфхэм рэхьатныгъэ къызафэкІом, лэжьэным яшъыпкъэ рахьылІагъ. ЗэралъэкІэу псэухэу, ашхын къалэжьыжьэу рагъэжьагъэу, къэралыгъом иІэшъхьэтетхэр, большевикхэр щы ак Іэм изэблэхъун фежьагъэх. А щы-ІэкІэ зэблэхъум илъэхъан цІыф лэжьакІоу хэгъэгум исым зэкІэм «кулак» цІэу

1945-рэ ильэс. Ильэсипл Гъупчъэм Іусэу къыльэпльэ.

«Мы сэ сикІалэ бэлахьэу чынэ зэрешІэрэр», — еІошъ къыщэтхъу, фегъэчэфы. А гущыІэхэу къыриІощтыгъэхэр егъэшІэрэ гукъэкІыжьхэу Аслъан къыфэнагъэх.

Къуаджэр зыдэщысыр бгылъэ-хъоталъ. Къуаджэхэмрэ къутырхэмрэ апхырыкІызэ темыр лъэныкъом псыхьо цІыкІур мачъэ. Бгэу осыр зытизым мэфэ реным кІэлэ Іэтахъохэр жэ цІыкІухыхсачкай сІймех

КІымафэр текІы, гъатхэр къэсы. Осыр мэжъушъ, псыр псыхъо цІыкІум хэлъэдэжьы. ЕтІанэ псыхьошхоу нэр ыхьэу, пэр ыхьэу мачъэ.

Пчэндэхъухэр гуІэхэзэ къэбыбыжьых, дахэу зэджэжьыхэзэ къуаджэм къэсыжьых, чъыгмэ къапэтІысафауси, ращыгъэх, аукІыгъэх. хьэх. Бзыумэ орэд къа Го,

Аслъан еджэныр къызеухым дзэ къулыкъум ащагъ. Германием илъэсищэ къулыкъур щихьыгъ. Комсомольскэ стройкэм Іоф щашІэнэу къызяджэхэм къулыкъу зэдэзыхьыгъэхэм зэдашти зэгъусэхэу ащ кІуагъэх. Пчыхьэрэ еджэнхэу амал яІагъ. Аслъан экзаменхэр ыти институтым чІэхьагъ. Мафэрэ етГупщыгъэу стройкэм Іоф щешІэ, пчыхьэм институтым щеджэ.

Аслъан къа Горэр ыгъэцакІэщтыгъ, ыІэ илъ участкэр бэрэ дэгъукІэ хагъэунэфыкІыщтыгъ, рабочхэми дэгъоу къагъахъэ хъугъагъэ.

Иныбджэгъу кІалэу Михаил икъэщэн къызыхъугъэ мафэр хигъэунэфыкІынэу къызырегъэблагъэм, Аслъани ащ зыдищагъ. Инасып зыхэлъ пшъашъэми а пчы-

ГъэшІэ гъогур псынкІагьоп

зи аІон фитхэп, хэбзакІэм ышІэрэр зыгу римыхыхэрэр псынкІ у аубытых, агъэтІысых, «Совет хабзэм ипый» араІо. Совет хабзэм хэбзакІэр ыгъэпсэу фежьагъ. НэмыкІ къэралыгъохэми щы-ІэкІакІэр ащыгъэпсыгъэн фаеу унашъо зэрашІыгъэм зао къикІыгъ.

ИлъэсиплІ хъугъэу заор кІощтыгъэ. Адыгэ къуаджэхэр 1945-рэ илъэсык Гэу къихьагъэм натрыф жъуагъэкІэ пэгъокІыгъагъэх. Тхьэм ельэІугьэх псауныгьэ къаритынэу, зэо мыухыжьэу кІорэм ятэхэу, акьохэу, яІахьылхэу хэтхэр псаухэу къыхэкІыжьынхэу.

Лъэпкъымык Год Аслъан цІыкІур зауи пыджи зыми ыгъэгумэкІырэп. Янэжъ нью фыжь дахэм тэкІу ыгъэнэ-Іуагъ зэкІэ зыфаер фаригъашІэзэ, шхэн, джэгун, чъыен нэмык Іоф и Іэп. Йлъэсык Іэ пчыхьэм натрыф жъуагъэкІэ -оатеалы аженк иІмехшеалиг лъыжьыгъ.

Пчэдыжьым янэу Дэхэнэф жьэу къэтэджи хьакум мащІо ришІыхьагъ, унэр къыгъэфэбагъ, пщэрыхьагъэ. Натрыф пІэстэ фыжьрэ къояжъэрэ къафигъэхьазырыгъ. Ышыпхъу нахыжъэу Самэти, ышнахыжъэу Асхьади, Аслъани къэтэджыгъэх, затхьакІыгъ. Янэ Іэнэ лъэкъуищыр къафигъэуцуи ыгъэшхагъэх. Аслъан цІыкІур зэшхахэм, чынэмрэ кІэпщэу -мести Ішестичанка женк рэ ыштэхи осэу къесыгъакІэм чынэ щешІэнэу унэм икІыгъ. Икъоу фэмыгъэтэрэзыми, чынэр егъэчэрэгъушъ чІедзы, кІэпщымкІэ ео зы купрэ, ау чынэр шІокІуасэ, етІанэ къырегъэжьэжьы. Янэжъ къурГан лъапГэр ыпашъхьэ илъэу шъхьаныдэсхэм зэхахы заор къаухэу. Гъатхэм ианахь мэзэ дахэм, жьоныгъуакІэм заор аухыгъ. ТекІоныгъэр къыдахы, псаоу къэнагъэхэр къэкІожьынхэм цІыфхэр ежэх. КъэкІожьхэрэм абгъэхэм орденхэмрэ медальхэмрэ къахэлыдыкІых.

Аслъан цІыкІум ятэу Хьамедэ нахь къэгужъуагъ, ау гъэм ыкІэм псаоу къэкІожьыгъ. Зэо ужыми илъэс къинхэр къыкІэлъыкІуагъэх. Аслъан ятэрэ янэрэ зэралъэкІзу, пчэдыжьым къыщегъэжьагъэу пчыхьэ нэс Іоф ашІэми, зи ашІэрэм къыкІакІорэп, къаратырэп...

А щы Іак Іэр Аслъан зэо ужым ыльэгъўгь, къыкІугъ. КІэлэцІыкІубэ зиІэ унагъохэмкІэ ар къин дэдагъ. КІымафэм тІэкІу-тІэкІоу шхы--ытшыхша егышапес qеІк уен гъэми, гъатхэм нэс аухыти, къин алъэгъущтыгъ, гъаблэм ыгъалІэщтыгъэх.

Къэралыгъом иІэшъхьэтет малІэ, цІыфхэм аІахыщтыгъэ тын купыр амытыжьынэу къашІы. Ащ щыІакІэр къыгъэпсынкІагъ, мэкъумэщышІэхэр ыгъэгушІуа-

Лъэпкъымык Год Аслъан еджэнэу школым чІэхьэ.

А лъэхъаным унагъохэр тхьамык Гагъэх, еджап Гэм кІорэ кІэлэцІыкІур пфэпэн фэягъэ, зэрафэпэнхэ ахъщэ цІыфхэм яІагъэп, гужъуагъэхэу чІахьэхэри ахэтыгъэх. КлассиплІ къызаухыкІэ еджапІэм къычІэкІыжьырэри багъэ. Іоф ашІэщтыгъ, унагъом деІэщтыгъэх.

ТІэкІу-тІэкІузэ щыІакІэр нахь зэтеуцоу ригъэжьагъ. Колхозым тракторхэр къыратэу, чэщи мафи Іоф ашІэу, цІыфхэми лэжьэпкІэ тІэкІухэр къаІэкІахьэу хъугъэ.

ЩыІакІэр зыгъэпсыхэрэм ягушІогъошху. Къуаджэм хьэм ІукІагъ. Купым адыгэ пшъашъэ хэсэу къычІэкІыгъ, нэІуасэ ышІыгъ. Асет ыцІэр. Пшъэшъэ къопцІэ гохьым шъхьац шІуцІэ кІыхьэр дахэу зэгъэфагъэу ыкІыб едзыхыгъ, зимышІытэжьэу, Іэдэб хэлъэу ыкІи закъыхимыгъэщэу щысыгъ. Асет институтыр кІэлэегъаджэу къызеухым, Совет хабзэм зэришІы хабзэу Іоф ышІэнэу къагъэк Гуагъэу, илъэсым къехъугъэу щыІагъ. ЗэІукІэхэзэ зэдэгущы Гагъэх, унагъо ашІэнэу рахъухьагъ. Адыгэ хэкум къэкІожьхи, джэгуи афашІыгъ, зыщыщхэри, яІахьылхэри къафэгушГуагъэх. Нэужым Аслъан Іоф зыщишІэрэм кІожьыгъэх, пшъашъэ къафэхъугъ, ащ Сафыет фаусыгъ. Унэм исэу илъэсым къехъурэ адыгабзэ дэгьоу рагъэшІагъ. Аслъан исабыйхэм зэкІэм адыгабзэр аригъэшІагъ.

ЦІыфым ицІыкІугъор ары ыбзэ ышІэнымкІэ лъэшэу унаІэ зытетын фаер. ЕтІанэ зэхишІыкІэу ины къызыхъукІэ, щыгъупшэщтэп. Ренэу унэм ащыдэгущы Іагъ, лъэпкъэу зыщыщхэм якъэбар афиІотагъ. Джарэущтэу адыгэмэ яшъуашэ фэдэ дунаим къызэрэщамыгупшысыгьэр, а шъуашэр адыгэ бзылъфыгъэм зэриІэшІагъэр, къапэблэгъэ лъэпкъхэм зэкІэм зэрэзыщалъагъэр, къэзэкъэу адыгэ чІыгум я 19-рэ лІэшІэгъум къитІысхьагъэхэми агу рихьи ящыгъынэу зэраштагъэр агуригъэ-Іуагъ. Сафыет япшІэнэрэ классыр къызеухым, зэрэунагъоу Адыгеим къэкІожьы-

Пшъашъи шъауи апшъэрэ еджапІэхэр къаухыгъэх, унагьохэри ашІагьэх, зэральэкІэу Адыгеим ихахъо хэлажьэх, рэгушхох.

ЛІЫХЪУКІЭ Яхье.

а бзылъфыгъэ шІагъом афыриІагъ, цІыфышІугъ, хэтми къытефэмэ ыкІуачІэ къыхьыщтымкІэ ІэпыІэгъу фэхъущтыгъ. ИцІыкІугьом кънщегъэжьагъэу теубытагъэ хэлъыгъ, фэмыгъэцэкІэщтым фежьэщтыгьэп, ау гущыІэ зишІыкІэ, сыд фэдиз къиныгъо а Іофым хэлъыми, ыгъэцэкІэжьыщтыгъэ. Мыухыын шІульэгъу ихэгъэгу, ичІыгу, цІыфхэм афыриІагъ. ЖэрыІо закъокІэ Іуагъэу щымытэу, ІофхэмкІэ, изекІуакІэхэмкІэ, итеубытэныгъэкІэ Хэгъэгу зэошхом илъэхъан ар къыгъэшъыпкъэжьыгъ. Ханжиян Аршалуйс зэо ильэс къинхэм лІыхьужъныгъэу зэрихьагъэр Адыгеим, Краснодар краим ямызакьоу, Урысыеми щызэлъашІэ.

Хэгъэгу зэошхор къежьэным ыпэкІэ Псыфабэм ыкІыб щыІэ поселкэ цІыкІоу Подновислы зыфаІорэм пэмычыжьэу щыІэгьэ колхозым ятэ-янэмэ ягъусэу Аршалуйс щылажьэщтыгъэ. Колхоз гурытэу щытыгъ, баигъ, лэжьэн Іофхэр дэгъоу щызэхэщэгъагъэх. Зэшъхьэгъусэхэм унэ дэгъу яІагъ, зыфаехэр зэкІэ зэрагьотылІэжьыщтыгь. Нахыжьхэм ауж зыкъыримыгъанэу Аршалуйс пшъэшъэ ныбжьыкІэм Іоф ышІэщтыгь, колхозым ипащэхэм дахэу ыцІэ ащ къыраІощтыгъ, нэмыкІхэм щысэу афагъэлъагъо-

Заор къызежьэм, поселкэм хъулъфыгъэу дэсхэр дащыгъэх, ау колхозыр щыІагъ, къин дэдэу щытми, зэтырагъэзыщтыгъэп. Чэщи мафи ямы у цык у ини лажьэштыгъэх, лэжьыгъэр къэралыгъом ІэкІагъахьэщтыгъ, пый мэхъаджэм пэІулъ тизэолІхэм щыгъыни ашхыщти аІэкІагъахьэщтыгъ.

Зышъэ икІыгъэ фашистхэр къылъыкІуатэщтыгъэх, Кавказым къекІущтыгъэх. Апэрэ пшъэрыльэу яІагъэмэ ащыщыгъэх ТІуапсэ аштэныр, хы ШІуцІэм екІурэ гъогухэр пабзыкІынхэр.

1942-рэ илъэсыр Кавказым щыпсэухэрэмкІэ илъэс къин дэдэу щытыгъ: мы илъэсым ичъэпыогъу-тыгъэгъэзэ мазэхэм пыир чыжьэ хьазырэу ащ къихьэгъагъ . Нэмыц генералэу Руйф идзэхэр Поднавислэ благъэу къекІолІэгъагъэх.

Тэхъутэмыкъое районымрэ Краснодар и Гупчэ койрэ заом иветеранхэу ащыпсэухэрэм тырягъусэу нэмыцхэр къушъхьэм къызщызэтырагъэуцогъэгъэхэ чІыпІэм — Поднавислэ уцогъуитІо тыщыІагъ. Зыфэдэ къэмыхъугъэ Хэгъэгу зэошхор къызежьагъэм ильэс 69-рэ тешІагъ.

Фашистхэр нахь чыжьэу къушъхьэм чІэхьанхэм, кІуапІэ къязымытыхэрэ партизанхэмрэ милицэм иІофышІэхэмрэ зэхакъутэнхэм адэгуІэщтыгъэх. Бэрэ емыгупшысэу Аршалуйс щынагъом щыухъумэгъэнхэм пае агъэкошырэ зэо госпиталым чІэхьэ, а уахътэм ермэл пшъашъэм илъэс 27-рэ ыныбжыыгъ. Нахыжъхэм, илэгъухэм ягъусэу уІагъэхэр зэуапІэм къыІуахых, госпиталым къырахьылІэх, яфэІо-фашІэхэр агъэцакІэх.

Зышъэ икІыгъэ фашистхэр къылъыкІуатэщтыгъэх, чІэнэгъэшхоу ашІырэмэ апымылъхэу, тэтыехэр къызэкІакІощтыгъэх. Поднавислэ ащ нахьыбэрэ уІагьэхэр щаІыгьынхэр щынагьо зэхъум, госпиталыр лъагъэкІотагъ, ау Аршалуйс мы чІыпІэм икІыныр ыдагьэп, изакьоу къэнагъ. Игъом Іуащын амылъэкІыгъэ уІагъэхэмрэ хьадэхэр

ЦІыФХЭМ шІульэгьушхо зычІэль къэхэмрэ зэринэкІыгъэхэп. Ны-тыхэр игъусэу уІагъэхэм яІазэщтыгъэх, зидунай зы--ытшыаты десета десехы жожы гъэх, ІофшІэнышхо агъэцакІэ-

ТизэолІ нэбгырэ пчъагъэ Ханжиян унагъом ыгъэхъужьыгъ, япсауныгъэ нахышІу зэрэхъоу ахэр заом Іухьэщтыгъэх ыкІи пыим утын пхъашэ езыхырэ тизэолІхэм ясатырхэм ахэуцожыштыгъэх. Зидунай зыхъожьырэ тизэолІхэр агъэтІылъыжыштыгъэх, къэхэр къэбзэлъабзэу аІыгъыгъэх.

УІагъэхэр ыкІи укІыгъэхэр «Гъэхъунэ рэхьатым» (джаущтэу Поднавислэ зыдэщысыгъэ чІыныом къы Іуатэщтыгъэх. Ахэр зэкІэ хэз имыІэу Гале ытхыгъ.

СызыгъэгумэкІырэр, сипшъашъ, ошІа? — зэгорэм ныом пшъашъэм къыриІогъагъ. - ЛъэІу горэ сиІ.

— Къа Го, нэнэжъ, ск Гуач Гэ къыхьыщтымэ, ар пфэзгъэцэкІэн, — риІожьыгъагъ ащ мы-

- СылІэмэ, хэт мы къэхальэм фэгумэк І́ыщтыр? — ыгу къызэхэхьагъ ныом. — Зыгорэм еус, сипшъашъ.

Іофэу джы нэс узыпылъыгъэр, нэнэжъ, гущыІэ осэты, сэ лъызгъэкІотэнкІэ. ЛІЭныгъэм уемыгупшыс, рэхьат

ЯтІонэрэ кІогъум зэхъокІыныгъэ дэгъухэр мыщ щытлъэгъугъэх. Галинэ иІофшІакІэ, ищыІакІэ, къинэу пэкІэкІыгъэр Краснодар край администрацием ипащэхэм алъы Іэсыгъ ык Іи ащ къикІыхи лІыкІохэр, Ткачевыр япащэу, Поднавислэ къэкІогъагъэх. Мыщ щалъэгъугъэхэр гъэшІэгьонэу къащыхъугъэх. Губернаторым иунашъо тетэу мы чІыпІэр игъэкІотыгъэу зэІарагъэхыгъ, тхьалъэІу унэ, псынэ щашІыгъэх, трактор къаратыгъ ыкІи лэжьэпкІэ дэгъу Галинэ фарагъэгъэуцугъ. А Іофтхьабзэу зэрахьагъэхэм инэу бзылъфыгъэм ыгу къаІэтыгъ, Іофэу ышІэрэми нахь фэчэф хъугъэ.

шІыщтыгъ. Къушъхьэм къызэрехыгъэхэм фэдэу, Іашэу къаІэкІэхьагъэр зыдаштэти, тизэолІхэр къушъхьэм дэкІоежьыштыгъэх.

Мафэрэ къушъхьэ кІыІумэ атес тизэолІхэм зыкъагъэлъагъощтыгъэп ыпшъэкІэ унашъо къимыкІзу. Пыим ишъэфхэр зэрагъэшІэнхэу, ахэр командованием лъагъэІэсынхэу тизэолІхэр чІыпІэ-чІыпІэу къушъхьэтх льагэмэ атетІысхьэщтыгъэх. Ахэм гуцафэ гори нэмыцхэм къызыфарагъэшІы мыхъунэу унашьо щыІагь, ар зыукьорэм укІ тыралъхьанэу щытыгъ. Зэгорэм а унашъор тизэолІхэм ащыщ горэм ыукъогъагъ. Пыим ишъэфхэр зэгъэшІэгъэнхэр ыкІи командованием къэбархэр лъыгъэІэсыгъэнхэр япшъэрылъэу тизэолІ нэбгырэ 30 фэдиз къушъхьэм зыщагъэбылъыгъэу хэсыгъэх. Джащ тетэу сакъэу пыим лъыплъэхэзэ, къушъхьэ лъапэм пхырыкІырэ гьогум автомашинэу къырык Горэр апэч Гынат Гэу къыщыуцугъ. А чІыпІэм Фанагорийскэ псыхьор блэчъы. Ешъуагъэхэу нэмыцхэм чэф яІагъ, орэдхэр къа Гощтыгъ, Іупэ пщынэхэм къарагъа Гощтыгъ, зы купи затІэкІи псым хэхьагъэх. Нэмыцхэр гуфит-шъхьафитэу, бысым зашІыгьэу тичІыгу зэрэщызекІохэрэр, ежьхэр гъэбыльыгъэу къушъхьэм зэрэхэсхэр тизэолІхэм ащэІэныр къин дэдэ къащыхъущтыгъ, ау зыкъарагъашІэ хъущтэп. Іофыр ащ тетми, сержант горэм фэщэІагъэп, пулеметымкІэ фашистхэм щэхэр атырипхъанкІзу ыублагъ. Унашъо къатыгъэу къащыхъуи, адрэ зэолІхэми оным даублагъ. Зы фашист зэолІи а чІыпІэм псаоу рагъэкІыжьыгъэп. Унашъоу щы-Тагъэр аукъуи, мытэрэзэу зэрэзекІуагъэхэр тикомандирхэм хагъэунэфыкІыгъ, ау тизэолІхэм агу ихъыкІырэр къыдалъыти, агъэпщынагъэхэп. Афагъэпытагъ ащ нахьыбэрэ джащ фэдэ ашІэ зэрэмыхъущтыр.

Поднавислэ тызщыкІуагъэ горэм Краснодар къик і ыгъэ ветеранхэм ахэтэу нэ Гуасэ къытфэхъугъагъ Олег Логофет. Ар мы чІыпІэхэм ащызэуагъ, игукъэкІыжьхэм тащигъэгъо-

– Ильэс 68-рэ тешІагъэми, непэ фэдэу къэсэшІэжьых мы -ешьахп оег естоГиынь емеГпыГи хэр, — къе Іуатэ ащ. — Тэ тызхэтыгьэм полкыцІэ ыхыыщтыгь, ау батальонитІу нахьыбэ къыхэнэжьыгъагъэп. Нэмыцхэр къылъыкІуатэщтыгьэх, зэнкІэ шъыпкъэу къытэкІуалІэщтыгъэх. Тэ тызэрыт чІыпІэм тикІыни тызэкІэкІонэу гухэлъ тиІагъэп, нэмыц дивизиешхор къылъыдгъэкІуатэщтыгъэп, чІэнэгъэшхо едгъэшІыщтыгъ. Мы чІыпІэм шІокІ у зы лъэбэкъукІи нэмыцхэр лъыдгъэкІотагъэхэп. Мы чІыпІэхэм пхъашэу ащызэуагъэх шхончэо батальонэу капитанэу Василий Бедашвили зипэщагьэр, майорэу Иван Ковалевыр зикомандирыгъэр, капитанхэу Зейналовымрэ Климовымрэ аІэ ильыгьэ зэолІхэр. Льэпкъ зэфэшъхьафхэр зыхэтыгъэ дзэ лІы-хъужъым ТІуапсэ екІурэ гъогоу пыир зэрыкІон ыгу хэлъыгъэр зэпигъэІыгъагъ.

Зыфэдэ къэмыхъугъэ Хэгъэгу зэошхор текІоныгъэр тиеу заухыгъэр илъэс 65-рэ хъуй хэдгъзунэфыкІыгъ. А зэо мэшІуаер Кавказ къушъхьэхэм защыкІуагъэм илъэс 68-рэ тешІагъ. Уахътэм чІигъэбылъхьанхэ ылъэкІырэп заом щыхъугъэщышІагъэхэр, тизэолІхэм лІыхъужъныгъэшхоу зэрахьагъэр. Тщыгъупшэщтхэп ермэл бзылъфыгъэу Ханжиян Аршалуйсрэ ащ ышыпхъу ипшъашъэу Ханжиян Галинэрэ шІушІэгъэшхоу зэрахьагъэр ыкІи зэрахьэрэр.

ХЪУЩТ Щэбан.

пІэм еджэх) тизэолІхэм къыра--ы у схинишТ» . хеститше Ілиах кІу, мыхэм зыгорэ япэс» аІоти, агъэзэжьыщтыгъ, заом Іухьажыштыгъэх. Іэзэгъу уцхэр зауххэм, Аршалуйс къушъхьэ чапэм къыщыкІырэ Іэзэгъу уцхэр къыгъотыхэзэ яІазэщтыгъ. БэкІае ыгъэхъужьыгъ, зидунай зыхъожьыгъэхэри ыІэшъхьитІукІэ ыгъэтІыльыгъэх. Санчастыр кощын фаеу чІыпІэ зефэм, ыпшъэкІэ къызэрэсІуагъэу, командирым елъэГуи, мы чІыпІэм ар къыІунэгъагъ.

УІэгъэшхохэр тельэу дзэкІолІ горэ зэ къащэгъагъ санчастыр зыІутыгъэ чІыпІэм. Медсестрар къаригъащи, ар къелъэ Гужьыгъагъ: «Сипшъэшъэ дэхэцІыкІу, сэри сигъусэхэри тыхъужьыщтэп, пкІэнчъэу сыд пае къин зэбгъэлъэгъужьырэ. Уигъусэхэр зыдэкІожьыгъэхэм ори укІожьымэ нахьышІу. Нэмыцхэм уаІэкІэкІодэн ылъэкІыщт. О къытфэпшІагъэр икъунэу сэлъытэ, тхьауегъэпсэу».

Ермэл пшъашъэм шэн пытэ зэриІэр къыгъэнафэу зэолІым риІожьыгъагъ: «Амал горэ сеІэфэ, спсэ пэтыфэ шъузэсынэкІыщтэп, шъо къышъохъулІэрэр сэри къысэхъулІэн, шъугу шъумыгъэкІоды, шъори шъухъужьыщт». Пшъашъэм игущыІэ ыгъэцэкІэжьыгъ, уІагъэхэр гум ринагъэхэп, мы чІыпІэр ымыхъожьэу игъашІэ щигъэкІуагъ, идунай зехъожьым тизэолІ лІыхъужъхэм ябэнхэм ахалъхьажьыгъ.

ТекІоныгъэр тиеу заор заухым иунэжъ цІыкІу исыгъ, ар къэхалъэм готыгъ, электричествэ ищэгъагъэп, ежь ышІыгъэ хьакумкІэ ыгъэплъыщтыгъ. Бэрэ ны-тыхэр япшъашъэ елъэІугъэх мы чІыпІэм ІукІыжьынэу, ау сыд заІуи, сыд зашІи афеуцолІагьэп, къэхэр зэринэкІыгъэхэп. Нэмыцхэр къушъхьэм зычІафыжьыгъэхэм къыщегъэжьагъэу илъэс 56-рэ — идунай ехъожьыфэ – мы чІыпІэр зэринэкІыгъэп, унэгъо закъоу Іусыгъ. 1998-рэ илъэсым лІагъэ, ежь илъэІу тетэу ны-тыхэр, фэхыгъэ тизэолІхэр зыдэльхэ къэхальэм ихьадэ далъхьагъ.

Зэпсаум Аршалуйс дэжь ышыпхъу ипшъашъэу Гале къакІощтыгъ. Игуапэу пшъажыс үтине үтин жайын жай зэо лъэхъаным мы чІыпІэхэм ащыхъугъэ хъугъэ-шІагъэхэр

– Ащ фэдэ джэуап къызэрэптыщтым сицыхьэ тельыгъ, сипшъашъ. Тхьам бэгъашІэ уешІ, джы сылІэжьыми сыраз.

Нэнэжъым фэдэу Галини игущыІэ ыгъэшъыпкъэжьыгъ. Илъэс 12 хъугъэу зыцІэ нахь къэмынэжьыгъэ поселкэр зыдэщытыгъэ чІыпІэм изакъоу щэп-

Инэнэжъ щымыІэжьыми, ар непи Галинэ щысэтехып Ізу и І, къэбарэу, хъугъэ-шІагъэу къы-Іуатэрэмэ ащ ыцІэ ренэу ахэлъ. ТекІоныгъэм и Мафэ е нэмыкІ мафэхэм Поднавислэ цІыфыбэ къэкІо, ахэр 1942-рэ илъэсым мы чІыпІэм щызэуагьэхэу псаоу къэнэжьыгъэхэм ащыщых, щымыІэжьхэм яблагъэх, яІахьылых. ЗэкІэ ахэм Аршалуйс зэрифэшъуашэу апэгъокІыщтыгъ, къыригъэблагъэщтыгъэх, дахэу адэзекІозэ ыгъэкІотэжьыщтыгъэх. «Аршалуйс» гущыІэр зэдзэкІыжьыгъэ хъумэ «жьогъонэф» къикІырэр. ЗэкІэ а бзылъфыгъэ шІагъом ищыІэныгъэ цІэу иІагъэм къегъэшъыпкъэжьы. Зэрэхэгьэгоу 1977-рэ ильэсым къышекІокІыгъэ зэнэкъокъоу «Бзылъфыгъэм иильэс иедзыгъоу «ЩыІэныгъ. КъырыкІуагьэр. Инасып» зыфиІорэмкІэ текІоныгъэр къыдихы-

Аршалуйс бзыльфыгъэ лІыхъужъ шІагъом ишІушІэ Іофхэр, ыпшъэкІэ къызэрэсІуагъэу, лъегъэкІуатэх Галинэ. Зэгорэм мы чІыпІэм къэкІуагъэм щымыгъупшэжьэу бэрэ ыгу къенэжьы. Гъэхъунэ дахэу къушъхьэ лъагэм рекіокіырэм «І ъэхъунэ рэхьат» цІзу иІэр. ЫцІз ифэшъуашэу, макъэ гори мы чІыпІэм щызэхэпхырэп, алырэгъу шхъуантІэм фэдэу уц шъэбэ зэшизым зыщеушъомбгъу, къэбзэ-лъабз, мэІэшІур «щэутысэ», гуІэтыпІ. ЫбгъухэмкІэ къушъхьэ цэкІэ зандэхэр шъхьащытых, Псэкъупсэ бгъузэ цІыкІоу Іушъашъэзэ блэчъы. Унэ закъоу мы чІыпІэм итым Ханжиян Галинэрэ икІэлитІурэ исых. Апэрэ кІогъум Галинэ нэІуасэ зыфэсшІыгъагъ, иунагъо ехьылІагъзу къысфиІуатэмэ сшІоигъоу сызеупчІым, зэхимыхыгъэм фэдэу зишІи, тегущыІыкІыгъ. Сэри ащ нахыбэрэ упчІэр стыжьыгъэп: хэт ышІэра, иунагъо къырыкІуагъэр еушъэфынкІи мэхъу.

Ермэл бзылъфыгъэ ныбжьыкІэ гохьым мы чІыпІэм ІофшІэнэу щигъэцак Гэрэм елъытыгъэу лІыгъэ шъыпкъэ зэрехьэ пІоми хъущт, ищытхъу пІотэныр тефэу сеплъы. Ары къыІотагъэхэм ащыщхэр гъэзетеджэхэм ашІэ сшІоигъоу къызыкІэстхыжьы-1942-рэ ильэсым ишышъхьэІу мазэ пыим Краснодар ыштагъ, тидзэхэр Псыфабэм ылъэныкъокІэ къызэкІэкІуагъэх. Гъо-

гушхоу Краснодар — Псыфабэм аужырэу къырык Іуагъэхэр я 30-рэ Иркутскэ дивизием иполкхэр арых. Станицэу Ключевоим дэжь пыир къызэтыри Іэжэным пае зы полк къагъэнэгъагъ. Адрэ зэкІэкІорэ полкхэр къушъхьэм чІэхьажьынхэшъ, ТІуапсэ екІунхэ зыгу хэлъ нэмыцхэм ягъогу къыпабзыкІынэу пшъэрыль яІагъ. Зы уахътэ нэмыцхэм аштэгъэ къушъхьэ хэІэтыкІыгъэу КъуикІэ заджэхэрэр пыим къыІэкІахыжьын фэягъэ. А унашъор дивизием икомандирэу Борис Аршинцевым (полковникым нэужым генералмайор звание ратыгъагъ) майорэу Петр Клименкэм унашъо фишІыгъ. А унашъор гъэцэкІэгьошІоу щытыгьэп, ау тизэолІхэм афэукІочІыгъ. ТизэолІхэм дэгъоу зыфагъэхьазыри, чэщым зэильыгьокІэ къушъхьэр нэмыцхэм къатырахыжьыгъ. ГъучІыч гъумхэмкІэ, кІэпсэшхохэмкІэ топхэр, минометхэр къушъхьэм далъэшъуаещтыгъэх, пыир бламыгъэкІыным зыфагъэхьазырыщтыгъ. Къушъхьэ чІыпІэр икІэрыкІэу аштэжьын гухэлъ яГеу нэмыцхэр пчъагъэрэ къилъыгъэх, ау яІоф къикІыгъэп.

– Зэошхохэр мы чІыпІэхэм зэращыкІуагъэхэр, къыІуатэщтыгъ сянэшыпхъум, — elo Галинэ. — ТизэолІ уІагьэхэр, укІыгъэхэр мыш, Поднавислэ, къырахьылІэщтыгъэх, апэрэ ІэпыІэгъу аратыти, госпиталым ащэщтыгъэх, укІыгъэхэр къэхалъэм щагъэтІылъыщтыгъэх. Нэмыцхэм нахьыбэрэмкІэ зао къызашІыщтыгъэр мафэр ары. Щтэхэти, ахэм чэщырэ заушъэфыщтыгъ, чъыг пэпчъ ыкъогъу партизанхэр къотыхэу къашІошІыщтыгъ. Партизанхэм фашистхэм гупсэф аратыщтыгъэп. Чэщырэ тэтиехэм тетыгъор аІыгъыгъ: къушъхьэм уІэшыгъэхэу къехыхэти, ошІэдэмышІэу нэмыцхэм атебанэщтыгъэх, чІэнэгъэшхо арагъэ-

Адыгэ

Лъэпкъ Іофыгъохэм ягумэк І формы везерене на подпасности подпаснос

уащыщэу уильэпкъ зэхашІэ къыуитырэ гумэкІхэр уизещакІоу (поводырэу), дунэе тарихъым хэшІыкІ фыуиІэу угурэ унитІурэкІэ ар къызэпэпплъыхьэмэ, къин къыпымыкІэу хэпльагьорэр уахьтэм ижьалым кущэрэхъ зэпыу имыІэу къекІокІзэ, зишъыпкъэу ащ пэуцужьырэ зырыз дэдэхэм анэ--вах дехеГявм ампеал едГяным бэкІрэмэ ахэткІухьажьызэ е заомэ ахэкІодэжьыпэхэзэ, уахътэр зэрэльык Іуатэрэр ары. А гупшысэ хьылъэм джэнджэшныгъэ угу къырегъахьэ непэрэ лъэпкъ макІэхэми неущрэ мафэ ямы Гэу. Ет Гани а ц Гыф шІыкІэ-гъэпсыкІэр щыбзэм зыкІэбгъэкІыкІэ гу зылъыптэрэр а зилъэпкъ къызэтенэшъуным цыхьэ фызимыІэхэм «еджэгъэ-емыпщэжьыгъабэ» зэрахэтыр ыкІи ахэм абзи яльэпкъи ежь ашъхьэ закъо ифедэ хъушъущтымкІэ ахъожьынэу зэрэхьазырхэр ары. Ащ фэдэхэм а еплъыкІэм лъапсэу фашІырэр, ащ рэхьат зырашІыжьэу ыкІи адрэ нэмыкІмэ шІукІэ къахэзыгъэщхэу алъытэрэр яакъылышІогъэ-чыжьаплъэу, лъэпкъкІэ пкІэ тимыІэжьэу зэрэщытыр къагуры Іуагъэу, хэти фэмыдэу ежьхэр адрэмэ апэ ишъыгъэхэкІэ зэрэзэнэгуежьхэрэр ары. Ахэр зыгуи зыпси лъэпкъ Іофмэ ятыгъэу адэла--ыатулк и Ізы Ішехеє в еме деаж ти мыхъатэхэу алъытэзэ нэиутэу ар къамы Іошъуми агук Іэ

Ау... зыкІэ ежьхэм афэдэхэр архэба зилъэпкъ шІу зылъэгъухэу ащ и офмэ якъэухъумакІомэ къадэІэпыІэнхэм ычІыпІэкІэ кульэшъу афэхъухэрэр кІочІэ лые арагъэгъэкІодэу къябэныжьхэзэ е къагомыуцохэзэ. ЯтІонэрэмкІэ, уцІыфэу цІыфыгъэ пхэлъмэ, уилъэпкъ макІэ зэгорэм кІодыжьыщтэу пшІошІыми, ащ удэгуІэнэу щытэп ныІа? Шъхьаджи зэгорэм зэрэл Ізмыщтыр еш Із пэтми, «Тхьэм къыгъэхъугъэу ымыгьэлІэжын шыІэпышы», лІэным зи кІэхъопсырэп ныІа? Ащ фэдэ сэ зыкІи сыЇукІагьэп, аІоуи зэхэсхыгъэп. ЦІыфым минетоІлетлит етлинеІиши зэрэкІэхъопсырэм фэдэба лъэпненедефефе естыне Інши ифах фaep?

адэхьащхых.

Сыда тэ, хэкурысхэмкІэ, тильэпкъ Іофыгъохэр зетхьанхэмкІэ зэкІэ амалхэр тиІэхэу тІоныр лыегъаІоми, ау хэхэс адыгэмэ ягъэпшагъэмэ, тфэшІэщтыр нахьыбэзэ, ащкІэ амалэу тиІэхэр икъоу зыкІэтымыгъэфедэхэрэр? Тызэгоожьа, хьауми а гупшысакІэм зэрарэу лъэпкъым къырихын ыльэк Іыштым тиактыл темыфа? Хэта тызщыгугъырэр, хэта дгъэмысэрэр? Бгъэмысэн щымы Гахэуи т Горэп, ау хэта анахь мысэр? Тэры анахь мысэр, адыгэ пэпчъ. Тэр-тэрэу ащ гу лъытымытахэрэм фэдэу къутамэу тызтесыр готыупкІынэу тыфежьэ: икъоу тыбзэ дгъэфедэрэп, къэралыгъуабзэу зэрэщытымкІэ ипшъэрылъмэ арыдгъэлажьэрэп, бэрэ хъэтэпэмыхь тшІэу къыхэкІы нэмыкІхэр ыкІыІу къидгъэуцохэзэ, чІедгъэулъагозэ, тиджэгъогъухэр ары пэпчъ къызэрэддэхьащхыхэрэр, зэрэгушІохэрэр

етыновым мехь, ашовым мехь и сатыновым мехь и самыным мехь и мехь и самыным мехь ельытыгъэмэ, льэпкъ макІэхэм тшІэныр нахь къедгъэкІузэ, тыдэ тызщырыгущыІэпхьэ дэдэу чІыпІэ тифагъэми, ежь абзэкІэ тэгущыІэ.

Мыекъуапэ иураммэ бэрэ адыгабзэр ащэІуа? Гур хегъэткІукІы адыгэ пшъэшъэ ныбжыкІэ цІыкІу купым игупшысэхэр пцІашхьом фэдэу урысыбзэкІэ къыупкІэпкІхэзэ, ащыщ горэми зы адыгэ гущыІи Илэ ыцІэкІэ джырэ Ильскэм пае, мы мафэхэм синыбджэгъу зэреджэхэрэр, ежь зыщыпсэурэ якъуаджэ зэтегъэпсыхьэгъэ дэдэу, дахэу, зыми фэмыныкъохэу зэрэпсэухэрэр. Ау анахьэу згъэшІэгъуагъэр чылитІу нахь мыхьоу (Кфар-Камэрэ Рихьаныерэ) Израиль ис адыгэ къоджитГумэ адэсхэм хэбзэ программэм хэтэу яныдэлъфыбзэу адыгабзэр гурыт еджапІэм я 5 — 8-рэ классхэм

иписьмэу къысІукІагъэу зигугъу ышъхьаІокІэ къыщысшІыгъэм. Адыгабзэм игъэфедэн ылъэныкъокІэ тыгу рихьыгъэгъэ къэбархэу зэхэтхыгъагъэхэри гум джыри нахь щэпытэх мы письмэм уеджэ зыхъукІэ. Адыгэ гъэзетеджэхэми ахэр ашІогьэшІэгьонынхэу сеплъышъ, письмэм щыщ пычыгъо нэІуасэ фэсшІхэ сшІои-

ибаигъэ ащыгъуазэ ухъущта, сыдэущтэу тІэкІу-тІэкІузэ ар чІэмынэщта ащ нахьэу гъунэ лъымыфэу? Мыр къэлэ закъор арэп зыфэгъэхьыгъэр, чылэхэми ащкІэ яамалхэр нахь макІэ мэхъу зэпытых. Шысэу сштэн сэ сичылэу

Козэт иурамэу сызытесыр. Мыщ СтепнойкІэ еджэх, кІыхьэп, зэкІэмкІи унэгъо 25-у щыпсэурэм щыщэу адыгэ унагъоу ахэтыр 6 ныІэп, 19-р е тичылэ урамхэр тэ тиурам фэдэ дэдэхэп, ау къыщагъакІэрэ

ЕтІани къыхэгъэхьожьыгъэмэ хъущтыр адыгэмэ «почтэ гьогу» зыфаІощтыгьэм фэдэу цІэрыІоу щытышь а тиурам, нэмык урам заулэу къыпылъэшъуагъэмэ ІофышІэ къалэм кІоу къадэкІыхэрэр зыугъоижьыхэу Краснодар екІурэ трассэшхом уезыщэлІэрэ гъогоу, ащ тиурам тесмэ анэмык Гэу къырык Іорэмэ уахаплъэу уахэдаІомэ плъэгъущтым инахьыбэр зэрэмыадыгэр ары, зэхэп-

Джары хэхэс Кфар-Камэрэ чІыпІэрыс Козэтрэ язытет зэбгъапшэхэмэ. Ары, ащ фэдэ закІэп зэкІэ чылэхэр, къалэмэ аІудзыгъэхэр нахь «адыгэ къабзэхэуи» къызэтенэгъэщтых. Ау тэ тиІоф нахьи нахь дэижь тикІэлэгъум Кощхьэблэ цІыкІукІэ заджэщтыгъэхэу, джы къэлэ плъышъо зиІэ хъугъэ Яблоновскэри, ащ шІэхэу енэкъокъущт Инэми, ащ ыуж ихьащт Пэдкови (Новая Адыгея зыфиІорэр). Таущтэу адыгэ макъэ, адыгэ гущы ак Іэ адэ-ІукІыщта ахэм тильэпкьэгъухэу ащыпсэухэрэм япчъагъэ бэкІэ нахь макІэмэ? Уахътэ тешІэ къэс етІани а Іофыр ахэмкІэ нахь дэй хъузэ лъыкІотэщт.

Ащ икъэгъэуцун (демографи-

ГухэкІ нахь мышІэми, тиадыгэ кІалэмэ ащыщыбэр, зыгорэ зэрэхъухэу, тыбзи тихабзэхэри Гэпэдэлэл ашГыхэу рагъажьэ, адыгэ гъэзетрэ тхылърэ зиныбджэгъухэу ахэтхэри макІэ.

адыги хэхэс тильэпкьэгьуи нахьыбэрэ акъылэгъу тызэфэхъухэзэ, шъхьадж ылъэкІыщтымкІэ льэпкъым зыкъыфагъазэзэ зыч-зыпчэгъоу тызэкъуагъэуцомэ, тиІофхэр нахь кІэкІыных, тишыІэныгъи лъыдгъэкІотэн, тилІэжьыгъо къызэрэмысыгъэм игугъэкІэ тижъышъхьи дгъэрэхьатын.

урыс, е ермэл унагъу. ЫбгъуитІукІи сэ къызгосхэр урысых, спэчІынатІэу щысхэри урысых е ермэлых. Сыкъыдэк Іыгъэми урамым, хатэм сыдэхьагъэми сызыІукІэщтыр хэта? Адыгэп. ЕтІанэ таущтэу адыгабзэкІэ сыгущыІэщта? Шъыпкъэ, зэкІэ

дэди шыІэп.

хыщтыри урысыбз.

ем) зыгорэ етпэсышъункІэ арэп сэ зыфасІорэр, Іофыр зытетыр, тиІофхэр хьылъэ къэзышІырэмэ ацІэ къесэІо. Ау тыадыгэу тыкъызэтенэнэу тиамалыр зышъ — тыадыгэу тыкъызэтенэнэу тыфаемэ Іоф адэтэжъугъашІ, сыдрэ хэкІыпи тэжъугъэгъэфедэ тыбзэ тырыгущы-ІэнымкІэ, тыреджэнымкІэ.

Сыдэу щытми, чІыпІэрыс

МЭХЪОШ Руслъан.

УГУ УМГЪЭКІОДМЭ,

макІэп пшІэшъущтыр

къыхимыгъафэу иурам шъхьа-Іэ рыкІохэу зыплъэгъукІэ.

Мыщ фэдэ гупшысэмэ сакъыфэзыщагъэр зы письмэ шІагъу. Ащ гузэхэшІэшхо уигъэшІэу тильэпкъэгъу зырызмэ чылэ псаумэ афэгъэхьыгъэу гушхоныгъэ къыпхилъхьэу зэрэщытыр ары мы сикъэтхэни льапсэ фэхьугъэр. Ау письмэм итым сынэмысызэ ар къысфэзытхыгъэ лІы шІагъом нэІуасэ шъуфэсшІын.

Ар Израиль ит адыгэ (шапсыгьэ) къуаджэу Кфар-Камэ щыпсэурэ Хьатикъое Рэджэб. «Адыгэ макъэм» еджэхэрэми ар ашІэкІэ сэгугъэ, сыда пІомэ итхыгъэхэр мыхэо-хапкІэу блэкІыгъэ илъэс заулэм тилъэпкъ гъэзет къыригъахьэхэу къыхэкІыгъ. Сэ нэІуасэ сызыфэхъугъэр 1992-рэ илъэсыр ары ситхыльхэу «Марджымрэ» «Гугъэ лъагэмрэ» зыгорэущтэу ІэкІахьэхи зяджэм, сэ нэІуасэ зыкъысфишІынэу садэжь къакІо зэрэшІоигъор къызщиІорэ иписьмэ къызысфетхым къыщегъэжьагъэу.

Джар ылъапсэу Рэджэб тІогьогогьо садэжь щыІагь, тызэгурыІоу тызтегущыІэн икъун дгъотыгъэ, тызэакъылэгъоу тиеплъык Іаби зэтефэу къычІэкІыгъ. Джащ къыщегъэжьагъэу тызэфэтхэ. Анахьэу зэпэблагъэ тызышІырэр лъэпкъ Іофмэ гумэкІэу афытиІэр ары. Рэджэб икъоджэгъу Ацумыжъ Шумафэ игъусэу «Черкесхэр» ыІоу тхыль атхи, 2000-рэ ильэсым къыдагъэкІыгъ. Сэ ситхыль мэкІай ар тет тхыль кІэракІэу ныбджэгъум инэпэеплъ лъапІэу.

Рэджэб иадыгэ льэпкъ фыщытыкІ эу фыриІ эр къэзыушыхьатырэмэ зэу ащыщ щытхъу эльэу географиемкІэ якъоджэ еджапІэ щыригъаджэхэ пэтзэ, ежь-ежьырэу адыгабзэкІэ еджэнэу ыкІи тхэнэу зэригъэшІэжьи, икъоджэгъу цІыкІухэр ащ фигъасэхэзэ, ыныбжыыкІэ пенсием окІофэ нэс илъэс пчъагъэм адыгабзэмкІэ зэрэригъэджагъэхэр.

Рэджэб илъэситІум зысехьакІэм икъуаджэ, Израиль адыгэмэ щы ак Гэмэ ащыря Гэм, хэхэс адыгэмэ адрэ араб къэралыгъохэми ащырящы Іак Гэм афэгъэхьыгъэу бэ къысфи-Іотагъэр. ГущыІэм пае, зэрэшапсыгъэхэр, Тыркуем имыкІыжьхэзэ япсэупІагьэр Афыпс псыхьо иІэгьо-благьоу зэрэщытыгъэр, якъуаджэ УбынкІэ зэращызэрагъашІэрэр ары. гьу: «Адыгэ итэкъухьагъэу ыб-ЧылэмкІэ джурти араби къахэмысэу адыгэ закІэу мэпсэух. -алпеап Імамен дехеашасшпК мэ адакІохэрэп (лъэпкъыр къабзэу къызэтырагъэнэжьыным пае). Джуртхэри, хэгъэгум илІышъхьэхэри дэгъу дэдэу адыгэмэ къафыщытых Рэджэб къызэриІуатэрэмкІэ, ащ фэдэ фыщытыкІэр ежьхэми къалэжьыгъ, зэрысхэ къэралыгъом зэрэфэшьыпкъэхэмкТэ, цыхьэшІэгъухэу, къэрар яІэу зэрэпсэухэрэмкІэ. ЛэжьэкІо хьалэлых, сыд лІэужыгъо Іофэу Израиль щык Горэми чанэў хэлажьэх. Хэгъэгум идзи кІэлэ ныбжыкІэхэм къулыкъур чанэу илъэсищым къыкІоцІ щахьы, полициеми, нэмыкІрэ ІофшІэпІэ инхэми аІутых.

Ау етІани анахь згъэшІэгъуагъэр цІыкІуи ини, ныбжь зиІи ныбжьыкІи — чылэм зэкІэ дэсыр адыгабзэкІэ дэгъоу зэрэгущы Эхэрэр, абзэ, якультурэ инэу зэрагъэлъапІэхэрэр ары.

шІыгъагъэ Рэджэб икъэбармэ: ащ икъоджэгъухэр куоу зэрэгупшысэхэрэр, чыжьэу апэкІэ зэрэпльэхэрэр. Ахэр дэгъу дэдэу зэрысхэ хэгъэгум щыщыІэхэ пэтзи, зэкІэ хэхэс адыгэмэ ягумэкІмэ мыхэри хэны афэхъухэрэп: джэнэтым исхэм фэдэу мэпсэухэми, якъуаджэхэм адэсхэм ащыщхэм ахэр къабгынэхэзэ, нахьыбэрэмкІэ Канадэ е нэмыкІ къэралыгъохэм мэкІожьых. Лъапсэу ащ иІэр арабхэмрэ джуртхэмрэ -ыалесымеск едеЛинтышыфеск ныгъэрэ неущрэ мафэм къыфахьын алъэкІышт гумэкІхэр ары. ЕтІани Рэджэб къызэриГуатэштыгъэмкІэ, адыгэхэр мырэущтэу емыгупшысэнхи алъэкІырэп: непэ Израиль илІышъ хьэхэр адыгэмэ дэгъоу къафыщытых. Ау нэмыкІхэр къытехьэхэу Іофыр зэблэхъугъэ хъумэ? Хымэ хэгьэгур хымэ хэгъэгу — нынэпІосым фэд ар. НынэпІос дэгъуи мэхъу, ау

нахьыбэрэмкІэ... Ары, адыгэ диаспорэм тыди а гумэк Іыр зыщыди Іыгьэу щыпсэоу, ыІу ичІыгужъкІэ къэгъэзагъэу ренэу къытщэхъу. Джары чІыпІэрыс адыгэмэ адэжь къэзыгъэзэжьы зышІоигъохэри къахэкІыных шъуІуа сэзыгъэІогъагъэр Рэджэб седэІузэ. Уахътэм къызэригъэльэгьуагьэмкІэ, къэхъугъэх ащ фэдэхэри. Ау тишІошІыкІэ а Гофыр ащ шыуцуштэп. А гупшысэри къыхэщы, гущыІэм

зи ихабзи чІинэхи, бзэ хьафкІэ псальэу техьагьэмэ тафэмыдэу льэпкьыр, бзэр, хабзэр тэгъашІох, тарэгушхо, тырэтхэ ыкІи тыреджэ. Лъэпкъэу зыбзэ хэзынэжьи, хымабзэкІэ псальэу псэурэр сыдым фэдэу аІуи унашьо зашІым, ар къэплъэ нэшьоу щыдым фагъэдагъ. Хэкоу тызэрыфагъэу тызэ-

рысым къоджитІу нахь тыщы-

мыхъуми, цІыфмэ ящыІакІэ

дахэ, чылэхэм ягъэпсык и дэхэ

дэд, тикІалэхэри дзэм ащэхэшъ,

ильэсищэ къулыкъу щахьы.

Джащ къыхэкІыкІэ тызхэсхэр

нэшІукІэ къытэплъых, тащы-

щым фэдэу къыддэпсэух. Ти-

чылитІу язэпэчыжьагъэ кило-

метрэ 60 мэхъу. Чылэмэ ядэ-

хагъэ хэхъо зэпыт. «Егъэзыгъ,

мор тхьамыкІ» пІонэу зи тиІэп,

пстэуми Іоф ашІэ, унэе маши-

нэ лъапІэ зимыІэ чылитІуми зы унагъо адэсыжьэп пІоми ухэукъощтэп. Чылэмэ етІэ гъогу зыфэпІощтхэр яІэхэп. Пстэуми Джыри зы гупшысэ сагъэасфальт атекІагъ, гъогу нэзымэ шхъонтІэгъакІэхэр аІушІыхьагъэх, гъогу нэзхэм аІут пкъэу кІыхьэмэ апыльэгъэ остыгъэмэ чылэр зэпэшІэтэу къагъэнэфы.ТиныбжьыкІэхэу пшъашъи кІали университетмэ ащеджэхэрэр нахьыбэ мэхъу зэпыт. Чылэм удэтэу удаІомэ, адыгэ макъэ нэмык зэхэпхыщтэп, ащ фэшъхьаф дэІукІырэпышъ». Ащ пыдзагъэу кощыныр («Стамбул икІыжьыр») ыумысэу, ар хэукъоныгъэшхокІэ ыльытэу, ащ лъапсэу иІэмэ ежь ишІошІ къареІуалІэ. Анахь сызгъэгушІогъэ дэдэу сэ мы письмэм къисыджыкІыгъэмэ ащыщ «чылэм удэтэу удаІомэ, адыгэ макъэ нахь зэрэзэхэмыхыщтыр, нэмыкІь бзэ зэрэдэмы Гук Гырэр» зыфи Го-Адэ тэ, чІыпІэрысхэмкІэ,

адыгэ къэралыгъуи зыщыдгъэпсыгъэу, тыбзи къэралыгъуабзэу зыщаштагъэу, лъэпкъыбзэкІэ гъэзети, журналхэри къызщыдэкІхэу, лъэпкъ театри, ансамблэхэми Іоф зышашІэу. еджапІэхэми «зышІоигъокІэ» абзэ зэзыгъэшІэнэу фитныгъэхэр зыщаратыгъэм ыкІи нэмыкІ амалхэри зыщыряІэм абзэ икъоу «тІупщыгъэу, шъхьафитэу, дахэу, баеу агъэфедэзэ зыщызэдэгущыІэхэу тыда зыщызэхэпщэщтыр? Мыекъуапа? ЦІыф жъугъэ зэхэхьапІэхэр ара? Сыгугъэрэп. Адэ сыдэущтэу ныдэлъфыбзэм иІэшІугъэ,

къыдгурымы Горэм фэдэу. Ары зэреджэщтыгъэхэр, ячылагъэу

Адыгэ Makb

ТИКОНЦЕРТХЭР

«Налмэсыр» бжыхьэм къытфэшъощт

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Академическэ къэшъокіо ансамблэу «Налмэсым» Джэджэхьаблэрэ Апшеронскэрэ концертхэр къащитыгъэх. Искусствэр зикіасэхэр тиартистхэм агъэгушіуа-

«Налмэсым» ихудожественнэ пащэу, УФ-м изаслуженнэ артистэу, АР-м инароднэ артистэу Къулэ Мыхьамэт тызэрэщигъэгъозагъэу, ансамблэм игъэмэфэ зыгъэпсэфыгъо уахътэ къэмысызэ концертхэр Адыгэ Республикэмрэ Краснодар краимрэ къащитыгъэх. Тилъэпкъ искусствэ зышІогъэшІэгъонхэр ансамблэ цІэрыІом къежэх. Арышъ, «Налмэсым» кІзу ыгъзуцурэ къашъохэм Іоф адишІэщт, иконцертхэр бжыхьэм лъигъэкІотэщтых.

ФУТБОЛ. ЯТІОНЭРЭ КУПЫР

ШІухьафтыныр — телевизор

«Зэкъошныгъ» Мыекъуапэ — «Краснодар-2000» Краснодар — 1:0, еплъыгъэр 700.

Бэдзэогъум и 4-м мыекъопэ стадионэу «Юностым» щызэдешіагъэх.

Зезыщагъэхэр: А. Комаров — Волгоград, А. Хатуев — Грозный, М. Чесноков — Волгоград. «Зэкъошныгъ»: Шэуджэн, Зеленский, Мыкъо, Юдин, Кузнецов, Мирный (Панченко, 70), Батырбый, Балабанов, Къулэ (Жегулин, 53), Мальцев (Павлов, 46), Уздэн. Къэлапчъэм Іэгуаор дэзыдзагъэр: Уздэн — 51. Я 90-рэ такъикъым Уздэным пенальтир дидзагъэп.

ЕгъэжьапІэр дэеп

Урысые Федерацием атлетикэ онтэгъумкІэ изэнэкъо-

къухэр Курскэ щыкіуагъэх. Кощхьаблэ щапіугъэ баты-

рэу Сихъу Рэмэзанэ килограмм 85-м нэс къэзыщэчы-

рэмэ якуп хэтэу иухьазырыныгъэ ыуплъэкІугъ.

хэм ягуетныгъэ къыкІырагъэчыгъэп. «Зэкъошныгъэм» гупчэр шІэхэу къызэринэкІызэ ыпэкІэ илъыщтыгъ, ау хьакІэмэ яухъумакІохэу къэлапчъэм пэмычыжьэу щытхэм ашІокІыныр къехьылъэкІыщтыгъ. «Краснодар-2000»-м икъэлапчъэ тифутболистхэр зекІухэм, Іэгуаор лъатэзэ хьакІэхэми бысымхэми нэгъэупІэпІэгъум къыкІоцІ аІэкІэхьагъ, ау зыми къыфэгъэуцугъэп. А уахътэм Краснодар ифутболистхэр зэрэзэгурымы Гуагъэхэр ыгъэфеди, Уздэн Роман Іэгуаом лъычъагъ, метрэ заулэк Іэ зыпэчыжьэ къэлапчъэм дэуагъ. Хъагъэм ифэгъэ Іэгуаор зэрэщычэрэгъурэм тигъэгушІуагъ.

«Зэкъошныгъэм» пчъагъэу 1:0-м хигъэхъон ылъэкІынэу амалхэр иІагъэх. Денис Павловыр ухъумакІомэ аІэкІэкІы шІоигъоу зэрябэнырэр дэгъу, ау игъусэ футболистхэр ымыльэгъухэуи къытщегъэхъу. І упчэм ыкІи ыпэчІэ щешІэхэрэр нахьышІоу зэгурыІохэ тшІоигъу.

ХьакІэхэр апэкІэ къилъыгъэх. Александр Хориныр метрэ 20-м нахьыбэкІэ тикъэлапчъэ пэчыжьэу къызыдэом Іэгуаор къэлэпалынжетечпечличи мичипечри. Ащ лъыпытэу мыекъопэ футбо-

Мафэр фэбагъэми, футболист- листхэр «Краснодар-2000»-м икъэлапчъэ екІугъэх. Вадим Балабановыр А. Хориным ІэкІэкІыгъ, ау хьакІэхэм яухъумакІо шапхъэхэр ыукъохи, тифутболист къызэтыригъэуцуагъ. Пенальтир Уздэн Роман ыгъэцэкІагъ. Шъэбащэу ар Іэгуаом еуагъэти, къин химылъагъоу къэлэпчъэІутэу Павел Черноруковым кънубытыгъ.

Пресс-зэІукІэр

«Краснодар-2000»-м итренер шъхьа Гэу Игорь Никитиным къызэриІуагъэу, стадионэу «Юностым» хьакІэхэр щешІэнхэм фэхьазырыгъэхэп искусственнэ ешІапІзу зэрэщытым фэшІ. Краснодар икомандэ футболист ныбжыкІэх хэтхэр — анахь дэгъухэр нэмык командэхэм аращэнхэм пылъых. «Кубань» Краснодар ипащэхэр «Краснодар-2000»-м къылъыплъэхэрэп, ашІо-Іофэп. Дунаим футболымкІэ изэнэкъокъухэр И. Никитиным инэплъэгъу ригъэк Іыхэрэп.

«Зэкъошныгъэм» итренер шъхьа Гэу Зек Гогъу Муратэ тек Гоныгъэр къызэрэдахыгъэм фэшІ тифутболистмэ афэрэзагъ, ау ешІэгъур зэрагъэпсыгъэ шІыкІзм зэхьокІыныг фишІнхэ шІоигъу.

TІоштэгъук1э кг 320-рэ (140 + 180)къыІэти, ябгъонэрэ чІыпІэр къыдихыгъ. Купым нэбгырэ 20 фэ-

СпортымкІэ дунэе класс зиІэ мастерэу Сихъу Рэмэзанэ иапэрэ тренерыр Сэнащэкъо Рус-

диз щызэГукГагъ.

Мыекъуапэ икъэлэ бэдзэр ыцІэкІэ Сергей Пастернак Р. Уз-

Шэуджэн Борисэ, Мыкъо Му-

ратэ, Виктор Кузнецовыр, Уздэн

Роман, нэмыкІхэри дэгъоу ешІа-

дэным фэгушІуагъ, футболист анахь дэгъукІэ а мафэм зэралънтагъэм фэшІ шІухьафтынэу телевизор ритыгъ. Купым хэтхэр зэрешІагьэ-

хэр: «Ангушт» — «Таган-рог» — 2:0, епльыгьэр 1000, «Дагдизель» — СКА — 3:0, епльыгьэр 200, «Автодор» — «Беслан» — 1:3, еплъыгъэр 2500-рэ, «Астрахань» — «Мэщыкъу» — 3:0, еплъыгъэр 2200-рэ, «Батайск» — «Динамо» — 5:0, еплъыгъэр 2000. «Митос» — «Торпедо» ыкІи «Черноморец» — «Кавказтрансгаз» — тыгьуасэ зэде-

ЧІыпІэхэр **зэтэгъапшэх**

1. «Черноморец» — 33

2. «Торпедо» — 30 3. «Мэщыкъу» — 26

4. «Астрахань» — 22

5. «Кавказтрансгаз» 22

6. «Энергия» — 21 7. «Зэкъошныгъ» -

8. «Беслан» — 20

9. «Краснодар-2000» — 20

10. «Дагдизель» — 15

11. «МИТОС» — 15

12. «Батайск» — 14 13. CKA — 12

14. «Ангушт» — 11 15. «Динамо» — 11

16. «Автодор» — 7

17. «Таганрог» — 7.

Бэдзэогъум и 10-м «Зэкъошныгъэр» Пятигорскэ щыІукІэщт чІыпІэ командэу «Мэщыкъом».

АТЛЕТИКЭ ОНТЭГЪУР

лъан, джырэ уахътэм зыгъасэрэр РСФСР-м изаслуженнэ тренерэу Хъуажъ Мэджыд. Р. Сихъур гъогу техьанымкІэ ІэпыІэгъу къыфэхъугъэ предпринимателэу Бгъэнэ Хьазрэилэ фэраз, тхьауегъэпсэу гъэзетымкІэ реІожьы.

НэкІубгьом итхэр зыгьэхьазырыгьэр ЕМТІЫЛЪ Нурбый.

Зэхэзыщагъэхэр: Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм

я Кабинет

КъыдэзыгъэкІырэр: Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: ур.Кре-стьянскэр, 236

Редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр АУЛЪЭ РУСЛЪАН

Редакциер зыдэщыІэр: 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр,

Телефонхэр:

приемнэр: 52-16-79, редактор шъхьаІэм иапэрэ

гуадзэр: 52-49-44, редактор гуадзэрпшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр: 52-16-77.

E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты-

гъэр: Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІоры-шІапІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр ПИ №10-3892

Гъэзетым къыхиутыхэрэм мышъыпкъагъэу къахафэ-хэрэмкІэ къэзытхыгъэхэм пшъэдэкІыжь ахьы. Къатхэхэрэмрэ гъэзетым щылажьэхэрэмрэ яеплъыкІэ зэтемыфэн ылъэкІыщт. Гъэзетеджэхэм къытфагъэхьырэ тхыгъэхэр зэхэтфыхэрэп ыкІи къэзытхыгъэхэм аІэкІэдгъэхьажьыхэрэп.

Зыщыхаутырэр

OAO-y «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр,

> Пчъагъэр 4480 Индексхэр 52161 52162 Зак. 2002

268

Хэутыным узщыкӀэтхэнэу щыт уахьтэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

Аужырэ илъэсхэм кг 77-рэ Килограмм 85-рэ къэзыщэчы-Р. Сихъум къыщэчыщтыгъэр. рэмэ якуп апэрэу щянэкъокъугъ.